

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Communicatie

Associate degree
Crossmediale Communicatie

voltijd/deeltijd (in afbouw)

Hogeschool Inholland

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Communicatie

Associate degree
Crossmediale Communicatie

voltijd/deeltijd (in afbouw)

Hogeschool Inholland

CROHO nr. 34405 (Bachelor)
CROHO nr. 80035 (Associate degree)

Hobéon Certificering

Datum

20 februari 2017

Auditpanel

W.L.M. Blomen, voorzitter

Drs. W. Michels

Drs. F. Körver

R. Beekman

Secretaris

H.R. van der Made

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	5
3.	INLEIDING	8
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	11
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	34
6.	AANBEVELINGEN	35
BIJLAGE I	Scoretabel	37
BIJLAGE II	Beoogde Eindkwalificaties van het programma	39
BIJLAGE III	Programma, werkwijze en beslisregels	41
BIJLAGE IV	Lijst geraadpleegde documenten	45
BIJLAGE V	Overzicht auditpanel	47

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Inholland
status instelling	Bekostigd hoger onderwijs
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B Communicatie Associate degree Crossmediale Communicatie
registratienummer croho	34405 (Bachelor) 80035 (AD)
domein/sector croho	Economie
oriëntatie opleiding	HBO
niveau opleiding	Bachelor Ad
graad en titel	Bachelor of Communication Ad Communicatie
aantal studiepunten	240 EC (Bachelor) 120 EC (Ad)
afstudeerrichtingen	-
onderwijsvorm(en)	Competentiegericht onderwijs
locatie(s)	Den Haag, Rotterdam, Diemen
variant(en)	Voltijd/deeltijd (in afbouw)
onderwijstaal	Nederlands
VISITATIEGROEP	B Communicatie Groep 1
datum audit / opleidingsbeoordeling	dinsdag 29 november 2016
contactpersoon opleiding	Dennis van Aart Dennis.vanaart@inholland.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Communicatie**, voltijd¹

bron: Informatiedossier Kritische Reflectie, HBO Bachelor Communicatie en Ad Crossmediale Communicatie, Hogeschool Inholland
peildatum: jaarlijks, 1 oktober

Tabel 0.1 Totaal aantal studenten COM + instroom (bron Peoplesoft SA, jaarlijks per 1 oktober)

	Totaal aantal studenten COM					Instroom COM				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Cluster COM totaal	2107	2003	1910	1757	1522	355	404	383	365	244
Voltijd – NE totaal	1588	1532	1509	1491	1332	260	303	329	365	244
<i>VT NE Den Haag</i>	309	276	274	264	252	53	44	62	63	53
<i>VT NE Diemen</i>	730	723	719	733	655	117	170	151	189	127
<i>VT NE Rotterdam</i>	549	533	516	494	425	90	89	116	113	64
Voltijd – EN totaal	373	371	332	225	165	67	85	54		
<i>VT EN Den Haag</i>	82	86	52	37	28	14	24			
<i>VT EN Diemen</i>	182	192	207	138	102	34	43	54		
<i>VT EN Rotterdam</i>	109	93	73	50	35	19	18			
Duaal totaal	3	1								
<i>Duaal Den Haag</i>										
<i>Duaal Diemen</i>	1	1								
<i>Duaal Rotterdam</i>	2									
Deeltijd totaal	143	99	69	41	25	28	16			
<i>Deeltijd Den Haag</i>	10	4	1							
<i>Deeltijd Diemen</i>	70	53	33	21	13	0	9			
<i>Deeltijd Rotterdam</i>	63	42	35	20	12	28	7			

Tabel 0.2 Totaal aantal studenten Ad-programma CC + instroom (bron Peoplesoft SA, jaarlijks per 1 oktober)

	Totaal aantal studenten Ad CC					Instroom Ad CC				
	2011	2012	2013	2014	2015	2011	2012	2013	2014	2015
Ad CC totaal	188	164	217	207	202	47	55	98	89	71
Voltijd Ad totaal	137	127	195	199	197	34	47	98	89	71
<i>VT Ad Den Haag</i>		2	23	70	68		2	16	32	20
<i>VT Ad Diemen</i>	95	79	97	129	129	24	28	43	57	51
<i>VT Ad Rotterdam</i>	42	46	75			10	17	39		
Deeltijd totaal	51	37	22	8	5	13	8			
<i>Deeltijd Ad Den Haag</i>										
<i>Deeltijd Ad Diemen</i>	48	35	21	8	5	13	8			
<i>Deeltijd Ad Rotterdam</i>	3	2	1							

Tabel 0.3 Student/docent-ratio per 1 oktober 2015 (betreft de voltijdstudenten) ²

Variant	Aantal studenten	Aantal Fte's	Student/docent-ratio
Onderwijsteams Totaal	1497	54,52	1:27
Onderwijsteam COM Diemen	757	27,6	1:27
Onderwijsteam COM Rotterdam/Den Haag	740	26,92	1:27

¹ Bron: Basisgegevens opleidingsbeoordeling 'Indicatoren en definities', Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, 19 februari 2015.

² De student-docentratio is berekend op het aantal fte's per onderwijsteam. De onderwijsteams zijn ongedeeld verbonden aan de bacheloropleiding en het Ad-programma.

Tabel 0.4 Gemiddeld aantal contacturen per week³

Jaar	Gemiddeld aantal contacturen per week			
	1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
Voltijd COM en CC	18	14	12	10
Deeltijd COM en CC	nvt (afgebouwd)	nvt (afgebouwd)	nvt (afgebouwd)	6

Tabel 0.5 Uitval COM in het eerste jaar (bron Peoplesoft SA, jaarlijks per 1 oktober)

Voltijd – NE	Cohort 2010	Cohort 2011	Cohort 2012	Cohort 2013	Cohort 2014
VT NE Den Haag omvang propedeuse	61	10	27	40	34
Uitval propedeuse na 1 jaar ⁴	27,9%	50%	26%	27,5%	38,2%
VT NE Diemen omvang propedeuse	95	53	90	62	97
Uitval propedeuse na 1 jaar	44,2%	34,0%	38,9%	32,3%	38,1%
VT NE Rotterdam omvang propedeuse	107	46	43	63	63
Uitval propedeuse na 1 jaar	40,2%	21,7%	41,9%	31,7%	46,0%
Voltijd – EN	Cohort 2010	Cohort 2011	Cohort 2012	Cohort 2013	Cohort 2014
VT EN Den Haag omvang propedeuse	21	8	9		
Uitval propedeuse na 1 jaar	57,1%	50%	77,8%		
VT EN Diemen omvang propedeuse	44	25	25	32	
Uitval propedeuse na 1 jaar	25%	24%	40%	50%	
VT EN Rotterdam omvang propedeuse	16	12	14		
Uitval propedeuse na 1 jaar	31,2%	25%	42,9%		

Tabel 0.6 Uitval Ad-CC in het eerste jaar (bron Peoplesoft SA, jaarlijks per 1 oktober)

Ad-CC	Cohort 2010	Cohort 2011	Cohort 2012	Cohort 2013	Cohort 2014
Uitval propedeuse na 1 jaar totaal	5,7%	27,3%	11,8%	32,6%	19,6%

Tabel 0.7 Uitval COM uit de hoofdfase (bron Peoplesoft SA, jaarlijks per 1 oktober)

Voltijd NE	Cohort 2009	Cohort 2010	Cohort 2011	Cohort 2012	Cohort 2013
VT NE Den Haag omvang hoofdfase	39	44	5	20	29
Uitval hoofdfase ⁵	12,8%	4,5%	20%	n/a	n/a
VT NE Diemen omvang hoofdfase	56	53	35	55	42
Uitval hoofdfase	16,1%	13,2%	8,6%	n/a	n/a
VT NE Rotterdam omvang hoofdfase	72	64	36	25	43
Uitval hoofdfase	12,5%	6,3%	5,6%	n/a	n/a
Voltijd – EN	Cohort 2009	Cohort 2010	Cohort 2011	Cohort 2012	Cohort 2013
VT EN Den Haag omvang hoofdfase	6	9	4	2	
Uitval hoofdfase	n/a	22,2%	n/a	n/a	
VT EN Diemen omvang hoofdfase	19	33	19	15	16
Uitval hoofdfase	15,8%	9,1%	31,6%	n/a	n/a
VT EN Rotterdam omvang hoofdfase	14	11	9	8	
Uitval hoofdfase	28,6%	9,1%	11,1%	n/a	

³ Inholland hanteert de NVAO-definitie voor contacturen. Het betreft formeel vastgestelde perioden (lesuren, tentamens, examens, studieloopbaanbegeleiding) waarin één of meer docent(en) onderwijsleeractiviteiten uitvoeren met een of meer studenten. Er zijn 42 onderwijsweken per jaar, inclusief de introductie en de herkansingen.

⁴ = Het aandeel studenten dat na een jaar niet meer staat ingeschreven.

⁵ = Het aandeel herinschrijvers dat alsnog uitvalt in de nominale studieduur.

Tabel 0.8 Uitval Ad-CC uit het tweede jaar (bron Peoplesoft SA, jaarlijks per 1 oktober)

Ad-CC	Cohort 2010	Cohort 2011	Cohort 2012	Cohort 2013	Cohort 2014
Uitval hoofdfase totaal	28,6%	59,1%	23,5%	37,2%	n/a

Tabel 0.9 Rendement COM (bron 1cijferHO, peildatum 1 oktober 2015, vastgesteld februari 2016)

Voltijd – NE	Cohort 2006	Cohort 2007	Cohort 2008	Cohort 2009	Cohort 2010
<i>VT NE Den Haag</i> Omvang herinschrijvers na 1 jaar per cohort	23	27	43	39	44
Behaald diploma binnen 4 jaar	65,2%	59,3%	72,1%	64,1%	59,1%
<i>VT NE Diemen</i> Omvang herinschrijvers na 1 jaar per cohort	83	48	60	56	53
Behaald diploma binnen 4 jaar	77,1%	75,0%	60,0%	51,8%	50,9%
<i>VT NE Rotterdam</i> Omvang herinschrijvers na 1 jaar per cohort	33	42	56	72	64
Behaald diploma binnen 4 jaar	75,8%	61,9%	71,4%	62,5%	50,0%
Voltijd – EN	Cohort 2006	Cohort 2007	Cohort 2008	Cohort 2009	Cohort 2010
<i>VT EN Den Haag</i> Omvang herinschrijvers na 1 jaar per cohort	9	9	10	6	9
Behaald diploma binnen 4 jaar ⁶	55,6%	44,4%	80%	100%	11,1%
<i>VT EN Diemen</i> Omvang herinschrijvers na 1 jaar per cohort	10	26	23	19	33
Behaald diploma binnen 4 jaar	50%	69,2%	47,8%	47,4%	42,4%
<i>VT EN Rotterdam</i> Omvang herinschrijvers na 1 jaar per cohort	14	14	8	14	11
Behaald diploma binnen 4 jaar	64,3%	57,1%	25%	42,9%	45,5%

Tabel 0.10 Rendement Ad-CC (bron 1cijferHO, peildatum 1 oktober 2015, vastgesteld februari 2016)

Ad-CC	Cohort 2006	Cohort 2007	Cohort 2008	Cohort 2009	Cohort 2010
Behaald diploma binnen 2 jaar totaal			75,0%	52,0%	60,0%

Tabel 0.11 Docentkwaliteit

Docentkwaliteit			
Docenten	Aantal	Master	PhD
Onderwijsteams Totaal	63	68%	2%
Onderwijsteam Cluster COM Den Haag/Rotterdam	29	59%	0%
Onderwijsteam Cluster COM Diemen	34	76%	2,9%

⁶ Het betreft hoofdfasecohorten, dus in dit geval het percentage studenten dat 4 jaar na instroom in de Hoofdfase zijn diploma heeft behaald.

2. SAMENVATTING

De opleiding Communicatie van Hogeschool Inholland leidt communicatieprofessionals in brede zin op; de opleiding kent een hbo-bachelor en sinds 2007 ook een associate degree.

De vierjarige bacheloropleiding wordt in Den Haag, Diemen en Rotterdam aangeboden, het tweejarige Ad-programma in Diemen en Den Haag. Het panel heeft een stevig vernieuwde communicatieopleiding gezien; in juni 2014 zijn de eerste Ad-afgestudeerden uitgestroomd, in juni 2016 studeerden de eerste bachelorstudenten nieuwe stijl af: de communicatieprofessional met zowel een analytisch/strategische blik als creatief/uitvoerend vermogen. Parallel aan de vernieuwingsslag bouwt de opleiding alle deeltijdvarianten, de internationale variant International Communication Management en het 'oude' voltijdse programma af. Zij vraagt daarvoor dan ook niet opnieuw accreditatie aan.

Onderwerp 1 Beoogde eindkwalificaties

In de landelijk ontworpen en vastgestelde eindkwalificaties heeft de opleiding een profilering aangebracht waar het gaat om 'het ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid'. Ook is de generieke hbo-kwalificatie 'professionaliseren' (en reflecteren) als afzonderlijke eindkwalificatie in de set beoogde eindkwalificaties opgenomen. Een focus op onderzoekend vermogen is expliciet aanwezig. Het panel beoordeelt standaard 1, met name vanwege de zorgvuldig aangebrachte profilering, voor zowel het bachelor- als het associate degree-programma als 'goed'.

Onderwerp 2 Programma

Het onderwijsconstruct is met visie ontwikkeld, oogt gedegen en helder, en wordt uitgevoerd aan de hand van een intern ontworpen communicatie-cyclusmodel. De inhoud van het programma is dekkend voor de beoogde eindkwalificaties en wordt op een samenhangende wijze aangeboden. Het programma kent een verticale opbouw in leerlijnen, waaronder een professionaliserings- en een onderzoekleerlijn. Studenten werken gezamenlijk aan producten (collaborerend leren) en opdrachten die aan de praktijk zijn ontleend. De overgang van jaar twee naar drie krijgt aandacht.

Binnen het onderwerp 'programma' beoordeelt het panel de standaarden 2, 4 en 5 voor zowel de bachelor- als de associate degree-opleiding als 'goed', standaard 3 beoordeelt het panel als 'voldoende'.

Onderwerp 3 Personeel

Het docentenkorps is kwantitatief en kwalitatief op orde; de docenten zijn gecommitteerd, enthousiast en tonen inhoudelijk leiderschap. Aandacht behoeft het percentage masteropgeleiden in Den Haag/Rotterdam. De opleiding voorziet in het professionaliseren van haar docenten, waarbij de afstemming van de didactiek op de visie op (toenemend zelfstandig) leren accent krijgt. De opleiding neemt maatregelen om de werkdruk bij docenten te ondervangen.

Het panel beoordeelt standaard 6 voor zowel de bachelor- als de associate degree-opleiding als 'goed'.

Onderwerp 4 Voorzieningen

De voorzieningen hebben een niveau dat van hbo-instellingen mag worden verwacht; ook in de toegang tot vakinhoudelijke bronnen is voorzien. Door de begeleiding in de professionaliseringslijn en de stage door dezelfde coach te laten uitvoeren, verbetert de opleiding de stagebegeleiding. De onvrede over de informatievoorziening onder studenten pakt de opleiding aan door met hoge prioriteit de onderwijsondersteunende processen te verbeteren. Binnen het onderwerp Voorzieningen, beoordeelt het panel voor beide opleidingsprogramma's standaard 7 als 'goed' en standaard 8 als 'voldoende'.

Onderwerp 5 Kwaliteitszorg

De opleiding hanteert een gedegen PDCA-cyclus, maar de 'Act' van de cyclus kreeg de afgelopen jaren te weinig aandacht. Dat heeft geleid tot problemen met aspecten van de zogenoemde 'kleine kwaliteit'; de opleiding heeft deze overigens goed in beeld. De verbeterthema's die de opleiding met prioriteit adresseert, zijn consistent met de eigen analyses, de informatie die zij in de KR presenteert en de NSE-cijfers. De uitfasering van de deeltijdse en internationale opleidingsvariant gebeurt zorgvuldig.

Omdat de opleiding systematisch en kritisch de geleverde kwaliteit onder alle betrokkenen evalueert en haar analyses benut voor passende verbeteracties, komt het panel op standaard 9 voor beide opleidingsprogramma's tot het oordeel 'goed'.

Onderwerp 6 Toetsing

Het door de opleiding ingerichte systeem van toetsen en beoordelen is robuust, de examencommissie is volledig in positie en verricht – in nauw samenspel met de toetscommissie – in afstemming met het management haar taken op voorbeeldige wijze. De borging van het afstudeerniveau van het bachelorprogramma is goed op orde, de transparantie in de beoordeling van het eindniveau van de associate degree kan beter; de examencommissie is zich hiervan bewust en treft remediërende maatregelen.

Het panel beoordeelt standaard 10 voor het associate degree-programma met een 'voldoende', en kwalificeert de combinatie van het robuuste 'toetsgebouw', de stevige borging van het eindniveau en de voorbeeldige kwaliteit van de examencommissie voor het bachelorprogramma als 'excellent'.

Onderwerp 7 Realisatie eindkwalificaties

De opleiding heeft met het nieuwe opleidingsprogramma een duidelijke slag gemaakt: de recent afgeleverde eindwerken zijn inhoudelijk van een goed niveau. De taalbeheersing is in de Ad-afstudeerportfolio's soms nog voor verbetering vatbaar.

Het afstudeerniveau van zowel de Ad-opleiding als het Bachelorprogramma vindt het panel op orde. De eindwerken van de bacheloropleiding vindt het panel zelfs op een aantal belangrijke aspecten bovengemiddeld scoren, zoals de kwantiteit en kwaliteit van geraadpleegde bronnen, de relevantie en het actualiteitsgehalte van de gekozen onderwerpen, de gedegen standaardaanpak – zij het dat deze niet altijd de meest adequate is voor de gestelde vraag – en de kwaliteit van de reflecties. Op grond van deze bevindingen komt het panel voor de bacheloropleiding op standaard 11 tot het oordeel 'goed' en voor de associate degree tot het oordeel 'voldoende'.

Aanbevelingen

Het panel adviseert de opleiding te kiezen voor een duidelijke positionering en profilering, de relatie met het werkveld verder te versterken en aandacht te besteden aan de kwaliteit van het advies en de creatieve dimensie in het afstuderen.

Algemene conclusie

Op grond van het feit dat het panel voor alle varianten van de bacheloropleiding de standaarden 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9 en 11 als 'goed', standaard 3 en 8 als 'voldoende' en standaard 10 als 'excellent' kwalificeert, komt het panel op basis van de beslisregels voor de Uitgebreide Opleidingsbeoordeling van de NVAO voor de hbo-bacheloropleiding Communicatie van Inholland als geheel tot het oordeel 'goed'.

Op grond van het feit dat het panel voor alle varianten van de Ad-opleiding crossmediale communicatie de standaarden 1, 2, 4, 5, 6, 7 en 9 als 'goed' en de standaarden 3, 8, 10 en 11 als 'voldoende' kwalificeert, komt het panel op basis van de beslisregels voor de Uitgebreide Opleidingsbeoordeling van de NVAO voor de Ad-opleiding crossmediale communicatie van Inholland als geheel tot het oordeel 'voldoende'.

Den Haag, 20 februari 2017

W.L.M. Blomen
voorzitter

H.R. van der Made,
secretaris

3. INLEIDING

Scope van de beoordeling

De accreditatiebeoordeling van de opleiding Communicatie van Hogeschool Inholland beslaat primair de voltijdse hbo-bacheloropleiding Communicatie en de voltijdse Ad-opleiding crossmediale communicatie. Ten tijde van de audit zijn van deze opleiding ook nog deeltijdse varianten actief en bestaat er een internationale variant International Communication Management. Deze varianten (deeltijd en internationaal) zijn alle in afbouw. Deze afbouw loopt tot 31 augustus 2018. De opleiding vraagt voor deze varianten geen nieuwe accreditatie aan. Het panel heeft in het kader van deze afbouw (i) de realisatie en borging van het eindniveau (standaarden 10 en 11) in de onderhavige beoordeling betrokken en (ii) de soliditeit van de afbouwplannen van de opleiding beoordeeld (standaard 9, periodiek evalueren). De scope van de beoordeling heeft de opleiding afgestemd met de NVAO. (dd. 14-07-2016, verzonden door Regine von Stieglitz).

Vanaf 1 januari 2015 worden opleidingen in het hoger onderwijs met een vergelijkbare onderwijsinhoud in één (sub)cluster in een bepaalde periode gevisiteerd. De clusterwijze beoordeling - ook wel *clustervisitatie genoemd* - heeft als doel de scherpste en de vergelijkbaarheid van de oordelen te bevorderen. Bovengenoemde opleiding van Hogeschool Inholland valt samen met diverse verwante opleidingen van andere onderwijsinstellingen in de visitatiegroep *Communicatie I*. Deze opleidingen moeten allemaal in de periode voor 1 mei 2017 beoordeeld worden. Het auditpanel heeft voor de beoordeling het vigerende beoordelingskader van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)⁷ gebruikt.

Dit rapport behandelt achtereenvolgens de bevindingen, overwegingen en conclusies van het auditpanel over de betreffende opleiding op de elf NVAO-kwaliteitsstandaarden, geclusterd in de volgende onderwerpen: 'beoogde eindkwalificaties', 'programma', 'personeel', 'voorzieningen', 'kwaliteitszorg', 'toetsing' en 'gerealiseerde eindkwalificaties'.

Het panel hecht eraan hier te vermelden dat de opleiding een Kritische Reflectie met achterliggende documentatie heeft geleverd die zowel uitzonderlijk kritisch als reflectief was. De inhoud van de tevoren geleverde documentatie bleek bovendien inhoudelijk volledig consistent met de bevindingen tijdens de audit. Het panel complimenteert de opleiding hiervoor.

Positionering van de opleiding binnen de onderwijsinstelling

De opleidingen van de hogeschool Inholland zijn ondergebracht in zes domeinen. De opleiding maakt deel uit van het domein Creative Business (CRB). Het domein Creative Business, waartoe de opleiding Communicatie behoort, heeft als focus de creatieve zakelijke dienstverlening en de media & entertainmentindustrie. Het domein wordt geleid door een directeur die samen met de managers van de zeven opleidingen van het domein het directieteam vormt. De ambitie van het domein als geheel is om relevant te zijn voor de creatieve sector, onderscheidend voor de markt, sociaal-maatschappelijk van betekenis en inspirerend voor studenten en medewerkers. Binnen het domein zijn drie onderzoeksgroepen (voorheen lectoraten) betrokken bij de opleiding Communicatie: 'Crossmedia, Brand, Reputation & Design Management', 'Media, Cultuur & Burgerschap' en 'Digital World'.

Ontwikkelingen na vorige accreditatie van de opleiding

Sinds de vorige visitatie in 2010 hebben veel veranderingen plaatsgevonden. Zo is de inrichting van de hogeschool in het najaar van 2010 gewijzigd van *schools* naar domeinen. De opleiding Communicatie was voor die tijd ondergebracht in twee *schools* en behoort nu tot

---

⁷ Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Beperkte of Uitgebreide opleidingsbeoordeling, Nederlands-Vlaamse Accreditatie organisatie d.d. 19 december 2014.

het domein Creative Business (CRB). In diezelfde periode hebben ontwikkelingen binnen en rondom Hogeschool Inholland geleid tot twee personele reorganisaties. In 2015 is een nieuwe opleidingsmanager met een nieuw managementteam aangesteld. Naast deze organisatorische veranderingen heeft de hogeschool in 2011 inhoudelijk een nieuwe koers uitgezet met het accent op onderwijskwaliteit, begeleiding van studenten en samenwerking met het werkveld in de regio. Ook werd een nieuw curriculum ontwikkeld met een sterker accent op de beroepspraktijk, een aangescherpt niveau van afstuderen en andere, meer activerende vormen van didactiek. Het eerste jaar van dit programma is gestart in september 2012; in juni 2014 is de eerste lichting van het Ad-programma afgestudeerd.

In dezelfde tijd is begonnen met de afbouw van de deeltijdvarianten van het bachelor- en het Ad-programma, van het Engelstalige bachelorprogramma (International Communication Management, ICM) en van het 'oude' voltijdse programma van de bacheloropleiding.

Het visitatiepanel oordeelde in 2010 overwegend positief over de opleiding. In 2014 vond een interne audit plaats, die eveneens een positieve uitkomst had. De aanbevelingen uit beide audits heeft de opleiding als volgt opgevolgd:

Aanbeveling	Follow-up
Internationalisering: aandacht voor internationale en Engelstalige vakliteratuur; aandacht voor de internationale ontwikkelingen (in het beroep) binnen het curriculum. (Visitatie 2010, T-2,5 scan 2014)	In het programma van 2012 zijn o.a. opgenomen: Business English 1 en 2, Engelstalige pitch van Project Media Innovation in jaar 2, Interculturele communicatie, international week. Veel mogelijkheden tot stage /exchange in het buitenland. Nieuw Engelstalig aanbod voor exchange-studenten waar ook eigen studenten aan mee kunnen doen.
In het (oude) programma van jaar 3 en 4 is vanwege de vele keuzemogelijkheden (differentiatie minoren) moeilijk aan te tonen of het eindniveau wordt behaald. Er zijn locatieverschillen bij de uitvoering van het programma. (T-2,5 scan 2014)	Het oude programma is vervangen door een onderwijsaanbod waarbij elke competentie op het eindniveau kan worden verantwoord aan de hand van specifieke leerdoelen. De locatieverschillen in de uitvoering zijn opgeheven doordat het onderwijs op alle locaties gelijk is getrokken op het niveau van de OER (o.a. toetsing) en de studiehandleidingen. De uniforme uitvoering wordt verder geborgd door het regelmatig overleg tussen de locatieteams, vakgroepen en periodecoördinatoren.
Locatieverschillen bij implementatie nieuw onderwijsprogramma en didactisch model. Studielast vastleggen op het niveau van contacttijd-zelfstudie. (T-2,5 scan 2014)	Docenten zijn geschoold in didactische vaardigheden; clusterbrede intervisie over de inhoud en uitvoering (kalibreersessies) vindt zeer regelmatig plaats. De studielast ligt vast in de OER en is doorvertaald naar de studiehandleidingen.
Personeel: professionalisering docenten ten behoeve van het nieuwe onderwijsprogramma en de nieuwe didactiek. Aandacht voor werkdruk. Collectief betrekken van docenten (teams) bij onderwijsontwikkeling en -implementatie nieuw programma. (T-2,5 scan 2014)	Zie hierboven. Ieder jaar worden docenten verder geschoold, bijvoorbeeld na de BDB de BKE. Docenten worden via clusterdagen en teamoverleg betrokken bij de onderwijsontwikkeling. De betrokkenheid is verstevigd door instelling van de vakgroepen.
Studieloopbaanbegeleiding (SLB), ondersteuning in de studie en de studievoortgang. (Visitatie 2010)	De SLB is herzien door studieloopbaan-begeleiding te reserveren voor studenten met persoonlijke problemen en/of studieachterstand en voor eerstejaarsstudenten om de overgang naar hun rol als student te begeleiden. De PPP-lijn is ontworpen als de rode draad in het curriculum en is gericht op de student in zijn beroepsontwikkeling.
Informatievoorziening: het tijdig bekend maken van de roostering en toetsuitslagen. (Visitatie 2010, T- 2,5 scan 2014)	Het structurele karakter van de informatie is verbeterd, vooral via Insite, de Inholland-app en de studiehandleidingen. De tijdige bekendmaking van toetsuitslagen en rooster-wijzigingen blijft een punt van aandacht. In de PCM-cyclus wordt de docent op het punt van de tijdige beoordelingen beoordeeld, onder meer met behulp van input uit klachten en evaluaties.

<p>Kwaliteitszorg: een meer natuurlijke, proactieve samenwerking tussen commissies; Cuco: evenwichtige samenstelling commissie; aandacht voor concrete onderwijsuitvoering; binden van alumni aan de opleiding. (T-2,5 scan 2014)</p>	<p>Waar er in het verleden per locatie commissies waren, zijn de commissies nu gebundeld voor het hele cluster. Commissies zijn duidelijker gepositioneerd, onder andere door het hanteren van de Onderwijscyclus. De Cuco, OC, EC en TC hebben gezamenlijk hun taken en verantwoordelijkheden besproken. De Cuco heeft een nieuwe samenstelling, met leden uit de vakgroepen. Aandachtspunten blijven: het contact met de alumni en het beter inbedden van de onderwijs-evaluaties via de vakgroepen en periode-coördinatoren.</p>
<p>Toetsen en afstudeerwerkstukken: aandacht voor onderzoekvaardigheden, literatuuronderzoek, taalgebruik en spelling. Afstemming beoordelaars en kwaliteit feedback. (Visitatie 2010; T-2,5 scan 2014)</p>	<p>De aandacht voor onderzoek is verbeterd doordat in alle fasen van het onderwijs aandacht is voor de onderzoekscomponent en de onderzoekende houding. De afstudeer voorbereiding is versterkt en de begeleiding en beoordeling van de afstudeerwerken zijn sterk verbeterd, onder andere door kalibreersessies en professionalisering van de docenten. De eisen aan de eindwerkstukken zijn verhoogd; een basisvoorwaarde voor een voldoende beoordeling is onder andere het correct taalgebruik. Een systematische verhoging van de kwaliteit blijft aandacht vragen; kalibreersessies worden voortgezet.</p>

Het panel heeft de verbeteracties van de opleiding in zijn oordeelsvorming betrokken.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde eindkwalificaties tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

De beoogde eindkwalificaties van de hbo-bacheloropleiding Communicatie van Inholland en de associate degree zijn ondergebracht in een set van acht competenties. Deze competenties zijn gebaseerd op de beroepsniveauprofilen van de Nederlandse beroepsorganisatie voor communicatieprofessionals Logeion en sluiten aan op de door het Landelijk Overleg van Communicatieopleidingen (LOCO) vastgestelde vijf kerncompetenties voor het opleiden van communicatieprofessionals.

Bij de ontwikkeling van zowel de beroepsniveauprofilen als het landelijke opleidingsprofiel is een brede – ook internationale – oriëntatie op het beroep van de communicatieprofessional uitgevoerd. Voor de niveaubepaling van het landelijke opleidingsprofiel van de communicatiebachelor, alsmede voor het opleidingseigen profiel hebben de zogenoemde Dublin descriptors als referentie gefungeerd.

De bachelorstudent behaalt het eindniveau van de opleiding door drie fasen te doorlopen. Achtereenvolgens zijn dit: (i) beroepsgeschikt, (ii) professionaliseringsbekwaam en (iii) startbekwaam. De bachelorstudent studeert af op het derde niveau, startbekwaam (NLQF-niveau 6). De Ad-student studeert af op het tweede niveau, professionaliseringsbekwaam (NLQF-niveau 5). Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding de eindkwalificaties voor zowel de bachelor als de associate degree helder heeft geconcretiseerd en wel op een dusdanige wijze dat zij richtinggevend zijn voor respectievelijk het bachelor- en Ad-programma.

Profilering

De opleiding heeft de landelijke set eindkwalificaties verbijzonderd waar het gaat om 'het ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid'. Zij spitst deze kerncompetentie toe op 'conceptualiseren', 'strategie ontwikkelen' en '(beleids)advisering'. Ook heeft zij de generieke hbo-kwalificatie 'professionaliseren' (en reflecteren) als afzonderlijke eindkwalificatie binnen de door haar beoogde set eindkwalificaties opgenomen. Het panel vindt de profilering van de opleiding door het ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid nader uit te werken in de domeinen media, marketingcommunicatie en concerncommunicatie, helder en passend.

De opleiding beoogt met deze profilering ook haar – wat zij noemt – 'dubbele focus' tot uitdrukking te brengen. Dat wil zeggen dat zij communicatieprofessionals wil afleveren die niet alleen creatief-uitvoerend maar ook analytisch-strategisch competent zijn en deze dimensies bovendien met elkaar kunnen verbinden als de – zogenoemde – '*connecting agents*'. Het panel tekent daarbij aan dat de analytisch-strategische component op zichzelf al een generieke kwalificatie is waarover een hbo-bachelor dient te beschikken, maar dat met name het accent op de creatief-uitvoerende component – en het kunnen fungeren als '*connecting agents*' – de opleiding onderscheidt van andere communicatiebachelors in Nederland. Ook studenten en alumni benoemen tijdens de audit 'flexibiliteit en creativiteit' als karakteristieken van de afgestudeerde van de opleiding; zij zouden de creatieve dimensie zelfs in het programma nog versterkt willen zien (zie standaard 3).

Het panel vindt dat de opleiding op zichzelf een sterk profilerend kenmerk in handen heeft, maar dat zij hiermee nog veel nadrukkelijker naar buiten mag treden, niet in de laatste plaats om ook haar startende studenten een duidelijk profiel mee te geven.

Onderzoek

De onderzoekscomponent is expliciet in de set beoogde eindkwalificaties verwerkt, in die zin dat de afgestudeerde op het gebied van media en communicatie onderzoeksresultaten moet kunnen interpreteren en beoordelen, alsook toegepast onderzoek moet kunnen initiëren, uitvoeren en begeleiden. Het panel vindt dit adequaat.

Internationalisering

De landelijke (LOCO) competenties hebben op zichzelf geen expliciete internationale focus. Wel stelt het landelijk profiel in de begeleidende tekst dat de competenties zowel in een nationale als internationale context moeten kunnen worden ingezet. De opleiding heeft in de verwoording van haar eindcompetenties ook geen internationale focus aangebracht, terwijl het panel tegelijkertijd vaststelt dat de opleiding programmatisch-inhoudelijk op het punt van internationalisering betrekkelijk verreikende doelstellingen heeft. Zo wil de opleiding bijvoorbeeld het aantal internationale samenwerkingspartners uitbreiden met wie zij materialen kan uitwisselen en internationale casus kan ontwikkelen (zie ook standaard 3).

In de discussie hierover met het management is het panel gebleken dat de opleiding zich, op basis van een in mei 2016 uitgevoerde internationaliseringsscan nog op meerdere dimensies onvoldoende stevig vindt scoren om internationalisering al expliciet in de door haar beoogde eindkwalificaties op te nemen. Dit zou, naar het oordeel van het management 'valse verwachtingen creëren'. Het panel vindt dit een begrijpelijke overweging, maar zou het – gelet op hetgeen de opleiding op dit gebied al wel laat zien (in het programma, alsook in de uitkomsten van de scan) – niet onlogisch vinden om haar internationale ambities ook al – op subtiële wijze – in de beoogde eindkwalificaties zelf tot uitdrukking te brengen.

Validering

Door de betrokkenheid van de landelijke beroepsvereniging voor communicatieprofessionals en de bijdrage van alle communicatieopleidingen van bekostigde hogescholen in Nederland aan de totstandkoming van het landelijke beroeps- en opleidingsprofiel, alsook de validatie van het opleidingseigen profiel door de beroepenveldcommissie (BVC) wier leden ook tijdens de audit een krachtig pleidooi hielden voor de 'dubbele focus' van de opleiding, stelt het panel vast dat de set beoogde eindkwalificaties voor de hbo-bachelor communicatie van Inholland breed is gevalideerd.

Weging en Oordeel

Overwegend dat de beoogde eindkwalificaties van de opleiding (i) zijn gefundeerd op landelijk vastgestelde en breed (ook internationaal) gevalideerde beroepsniveauprofielen en kerncompetenties voor communicatieprofessionals, (ii) een focus op onderzoek tot uitdrukking brengen, (iii) op begrijpelijke gronden (nog) geen internationale focus laten zien en (iv) een stevig profilerend kenmerk hebben, komt het panel op standaard 1 voor zowel het bachelorprogramma als het Ad-programma tot het oordeel **'goed'**.

4.2. Programma

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Toelichting NVAO: Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het beroepenveld en het vakgebied.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat het programma zich expliciet richt op de beroepspraktijk van de communicatieprofessional. Een belangrijke pijler daarin vormen de projecten die studenten door de gehele opleiding uitvoeren. Zo leveren studenten in het eerste jaar de projecten 'het Event', 'de Redactie', 'de Campagne' en 'Meet de Press' op. Een sterk punt van deze projecten vindt het panel dat de studenten niet alleen adviseren, maar ook produceren in de vorm van beroepsproducten als bijvoorbeeld een tijdschrift of een reclamecampagne. Ter oriëntatie op de praktijk organiseert de opleiding tevens 'beroepsoriëntatiedagen', die de studenten een breed zicht op het communicatiedomein verschaffen.

In het tweede jaar richten de projectopdrachten zich op het tactisch niveau en worden de opdrachten door echte opdrachtgevers uit de beroepspraktijk verstrekt. De projecten hebben titels als 'de Organisatie', 'de Corporate Story', 'de Strategie' en 'Media Innovation'.

De stage wordt door de studenten ervaren als een intensieve praktijkervaring, waarbij zij gedurende 20 weken fulltime stagelopen bij een organisatie die zij zelf vanuit zijn eigen netwerk of via de opleiding hebben benaderd. Indien de student een stageplek uit het eigen netwerk inbrengt, toetst de opleiding of zowel (het niveau van) de plek als de kwalificaties van de praktijkbegeleider voldoen aan de eisen die zij eraan stelt. Deze eisen heeft de opleiding helder beschreven in haar stagehandleiding.

Belangrijk doel van de stage is dat de student er de kennis en vaardigheden uit het eerste en tweede jaar kan toepassen en dat hij in staat gesteld wordt om authentieke beroepservaringen op te doen. Tijdens de stage keert de student maandelijks terug naar de opleiding, waar studenten onder begeleiding reflecteren op hun stage-ervaringen en hun verdere leerwensen.

In de eerste helft van het derde jaar lopen de bachelorstudenten stage en in de tweede helft voeren zij een praktijkopdracht uit, zoals bijvoorbeeld het versterken van de medewerkerstevredenheid in een organisatie, het aanboren van een nieuwe doelgroep door de inzet van sociale media of het aanscherpen van het maatschappelijke profiel van een nutsbedrijf.

In het vierde jaar voeren de bachelorstudenten een groot project uit ('de Communicatie Battle') waarin tijdens korte sessies voor externe opdrachtgevers innovatieve producten worden ontwikkeld en uitgetest 'op straat'; voorbeelden daarvan zijn het organiseren van crowdfunding voor een paralympics team of het onder de aandacht brengen van een culturele instelling bij een specifieke doelgroep. Studenten vertellen tijdens de audit dat er met name in het derde en vierde jaar veelvuldig masterclasses worden georganiseerd, waarin gastdocenten optreden uit de zogenoemde 'externe schil' van de opleiding die actuele ontwikkelingen in het vak presenteren.

Het panel heeft over alle studiejaren projectopdrachten en –verslagen ingezien en vindt deze getuigen van de praktijkgerichtheid die de opleiding beoogt te bewerkstelligen.

De Ad-studenten werken in het tweede jaar een korte periode in de praktijk en bundelen aan het eind van hun opleiding de door hen behaalde resultaten en hun reflectie daarop in hun afstudeerportfolio.

De bachelorstudenten studeren in het vierde jaar af op complexe opdrachten uit de praktijk die zij zelf verwerven of die via onderzoeksgroepen van de hogeschool worden aangedragen.

Onderzoek

Het panel constateert dat studenten gedurende hun opleiding de onderzoekscyclus meerdere keren doorlopen. Dat doen zij vooral in de projecten, waarin het doen van (deel)onderzoek en het ontwikkelen van onderzoekend vermogen geïntegreerd aan de orde komen. Onderzoek ziet de opleiding als middel om studenten te helpen systematisch te leren denken en handelen, om zodoende tot de beste oplossingen en adviezen te komen of concepten en prototypes op een gedegen wijze te kunnen testen. Het panel is positief over deze benaderingswijze.

Tot slot, wordt de praktijkoriëntatie van de opleiding nog versterkt doordat een aanzienlijk aantal docenten dat het programma uitvoert vakliteratuur schrijft en – naast het docentschap – daadwerkelijk actief is binnen de communicatiesector. Studenten toonden zich tijdens de audit zeer positief over de praktijkgerichtheid van hun docenten. In de NSE 2016 wordt de praktijkgerichtheid van het programma en de docenten op een vijfpuntschaal beoordeeld met een 3.4 en 3.6 (afhankelijk van de vestiging).

Het panel heeft tijdens de audit actief-betrokken leden van de BVC ontmoet. Deze betrokkenheid beperkt zich niet tot de formaliteiten. De commissieleden spreken elkaar minimaal drie keer per jaar en zijn uitstekend aangesloten op wat de opleiding inhoudelijk brengt. Zij bepleiten nog meer inhoudelijke betrokkenheid, bijvoorbeeld waar het gaat om trends, tools en nieuwe ontwikkelingen (zie standaard 3) en vinden dat de interactie tussen docenten en de leden van de BVC iets oplevert; zo hebben enkele docenten via de BVC een zogenoemde 'scrum' in de praktijk meegemaakt. Het panel ondersteunt de wens van de BVC om de relatie met de opleidingsdocenten nog verder aan te halen.

Weging en Oordeel

In overweging genomen dat de opleiding (i) gedurende het gehele programma in projectvorm onderdelen programmeert die zij ontleent aan de praktijk en die van studenten vergen dat zij opgedane kennis en vaardigheden toepassen en beroepsvaardigheden ontwikkelen, (ii) onderzoek – met name in de projecten – stelselmatig en geïntegreerd aan de orde laat komen en (iii) de praktijkoriëntatie binnen haar docentenkorps stevig heeft verankerd en ook binnen haar programma een betekenisvolle inhoudelijke relatie onderhoudt met het beroepenveld, komt het panel op standaard 2 voor zowel het bachelor- als Ad-programma tot het oordeel **'goed'**.

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma .

Bevindingen

Het panel heeft geconstateerd dat de opleiding zich kenmerkt door een stevig inhoudelijk onderwijsconstruct: (i) de acht eindkwalificaties heeft de opleiding uitgewerkt naar beheersingsindicatoren op drie niveaus en per module vertaald naar leerdoelen, (ii) de leerdoelen van iedere module formuleren in concrete bewoordingen waartoe de student aan het einde van een module in staat moet zijn en vormen tezamen de Body of Knowledge van de opleiding.

Zo is bijvoorbeeld de competentie 'schrijven en visualiseren' op niveau II uitgewerkt naar een viertal beheersingsindicatoren. Eén daarvan luidt: 'de student kan op basis van een opdrachtbriefing een vertaling maken naar tekstproducten die de te behalen communicatiedoelstellingen ondersteunen'. Deze beheersingsindicator is bijvoorbeeld in het project 'De Corporate Story' vertaald naar het concrete leerdoel: 'de student kan op basis van een opdrachtbriefing een heldere debriefing maken in een professioneel vocabulaire, gericht aan de opdrachtgever.'

Het panel vindt dat de vertaling van de beoogde eindkwalificaties naar de beheersingsindicatoren van de drie beheersingsniveaus en de leerdoelen van de afzonderlijke onderwijs-eenheden op een consistente, navolgbare en op een voor het programma dekkende wijze is gebeurd.

Samenhang

De inhoudelijke verbinding tussen de verschillende programmaonderdelen brengt de opleiding tot stand in de projecten, terwijl de inhoudelijke opbouw door de jaren heen via leerlijnen gebeurt. Zo is in het programma een conceptuele lijn opgenomen, waarin studenten de theorie en gangbare concepten en modellen van professionele communicatie krijgen gepresenteerd. In de vaardighedenlijn ontwikkelen studenten hun beroepsvaardigheden; dit gebeurt onder andere in trainingen over schrijven, presenteren, adviseren, storytelling, cameravoering en het ontwikkelen van social mediastrategieën. In de integrale lijn voert de student de projecten uit. Deze projecten vormen de kern van iedere studieperiode en verlangen van studenten dat zij de – in dezelfde periode – geleerde concepten en vaardigheden toepassen.

De eindkwalificatie 'Professionaliseren' heeft in het curriculum een eigen leerlijn: in de zogenoemde PPP-lijn reflecteert de student op zijn studievoortgang en de ontwikkeling van de vereiste competenties.

Het panel heeft een inhoudelijk sterk programma gezien, waarvan de inhoud op een samenhangende en in complexiteit toenemende wijze is geprogrammeerd. Ook heeft de student in het derde en vierde jaar meer ruimte om zelfstandig te opereren, dan in de eerste twee studiejaar; een soepele overgang tussen de betrekkelijk strak georganiseerde 'onderbouw' van het programma naar de 'bovenbouw' dat een sterk beroep doet op zelfstandigheid, is een aandachtspunt. In de NSE 2016 wordt de samenhang van het programma met een 3.5 beoordeeld.

Actualiteit

Het panel beoordeelt de literatuurlijst van de opleiding als relevant en actueel. Op basis van de documentatie en de eindwerken had het panel voorafgaand aan de audit al waargenomen dat nieuwe trends en online-ontwikkelingen nog maar in beperkte mate binnen de opleiding aan de orde leken te komen.

Desgevraagd bevestigde het management tijdens de audit deze waarneming gedeeltelijk: 'In het programma is voor nieuwe ontwikkelingen zeker aandacht, maar dat vertaalt zich nog te weinig in de tools die we de studenten bieden,' stelt één van de teamleiders. Ook studenten, alumni en docenten geven tijdens de audit aan dat de opleiding een forse inhaalslag moet maken ten aanzien van de concrete beheersing van online analysetools. Daarbij valt te denken aan SEO en SEA-online marketing tools, Google Analytics' Big Data en bijvoorbeeld aan het gebruik van landingspagina's. Het panel tekent daarbij aan dat het dan niet gaat om het volgen van masterclasses maar om het daadwerkelijk trainen en leren toepassen van tools in de praktijk. Eenzelfde beeld spreekt uit reflecties van studenten binnen de PPP-lijn. Ten tijde van de audit heeft het opleidingsmanagement de oplossing hiervoor in voorbereiding: 'Door de flexibele opzet van het derde en vierde jaar, zijn nieuwe tools eenvoudig in te passen. En dat gaan we doen ook.' Het panel geeft de opleiding in overweging om hierbij – bijvoorbeeld via het blok 'Actuele trends & thema's' de leden van haar Beroepenveldcommissie (BVC) te involveren.

Ook signaleert het panel bij studenten en leden van het werkveld de wens om met name de creatief-conceptuele kant van de opleiding verder te versterken. 'De strategische-management dimensie is stevig in het programma verankerd, maar de creatieve competenties, het 'out-of-the-box' kunnen denken, is met name wat men in het werkveld als ons Inholland-specifieke profiel beschouwt. Daar zou de opleiding meer op kunnen tamboereren,' aldus zowel ouderejaarsstudenten als alumni tijdens de audit. Het panel deelt deze opvatting. Het opleidingsmanagement is zich hiervan bewust, gelet ook op de voorgenomen maatregelen.

Internationalisering

De opleiding typeert haar aandacht voor internationalisering – geheel in lijn met haar bescheidenheid op dit punt bij de formulering van de beoogde eindkwalificaties – als '*internationalisation at home*'. Dat wil zeggen dat de opleiding aandacht besteedt aan verschillen tussen culturen en de betekenis ervan voor de uitoefening van het vak, met name in Nederland. Tegelijkertijd heeft de opleiding recent in het derde jaar een Engelstalig blok ingevoerd dat openstaat voor eigen studenten en uitwisselingsstudenten; ook lopen studenten stage bij gevalideerde zusterinstellingen in het buitenland en beoogt de opleiding de samenwerking met buitenlandse partners uit te breiden en te versterken. Het panel vindt de activiteiten die de opleiding ontplooit met het oog op de internationalisering van haar programma van betekenis en omarmt het streven naar versterking ervan. Opmerkingen van alumni met wie het panel sprak, sluiten hierop aan. Eén van hen merkt op dat de opleiding het thema internationalisering steviger zou kunnen positioneren en bij studenten meer onder de aandacht brengen.

Overige inhoudelijke kernelementen

Voorts is het panel gebleken dat (i) de communicatieopleiding de belangrijke slag van een tekst- naar een beeldcultuur op een goede wijze maakt, waarbij het nog ruimte ziet voor het inzetten en beoordelen van bewegend beeld, (ii) de opleiding binnen haar programma aandacht heeft voor de ethiek van het vak, waarvan docenten en studenten een aantal aansprekende voorbeelden wisten te benoemen, (iii) zowel de dubbele focus van het programma als het inhoudelijk-structurende communicatiecyclusmodel (zie standaard 4) bij alle gesprekspartners geconcretiseerde, geïnternaliseerde en voor de opleiding betekenisvolle concepten zijn, (iv) de opleiding in studenten investeert, zodra zij merkt dat er sprake is van lacunes in schriftelijke taalbeheersing.

Met betrekking tot dit laatste punt vond het panel de schriftelijke communicatie van studenten (met name uit de bachelor) van een bovengemiddeld niveau in vergelijking tot andere hbo-bachelors. Voor de Ad-variant geldt dat in enkele gevallen de schriftelijke communicatie nog aandacht verdient.

Weging en oordeel

Overwegend dat (i) het opleidingsprogramma de beoogde eindkwalificaties volledig afdekt, (ii) er sprake is van een samenhangend, in complexiteit toenemend curriculum en (iii) het programma inhoudelijk gedegen is, waarbij de opleiding (iv) aandacht dient te hebben voor de aansluiting tussen onder- en bovenbouw, (v) het thema internationalisering bij studenten nog steviger onder de aandacht kan brengen en (vi) ten aanzien van de integratie van nieuwe ontwikkelingen (tools) en de versterking van de creatief-conceptuele dimensie nog een stap te gaan heeft, komt het panel op standaard 3 voor zowel het bachelor- als het Ad-programma tot het oordeel **'voldoende'**.

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Toelichting NVAO: Het didactisch concept is in lijn met de beoogde eindkwalificaties en de werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept. Factoren, die betrekking hebben op het programma en die de studievoortgang belemmeren worden zoveel mogelijk weggenomen. Studenten met een functiebeperking krijgen bovendien op dit aspect extra studieloopbaanbegeleiding.

Bevindingen

Het panel stelt vast dat het onderwijsconstruct van de opleiding met visie is ontwikkeld, voor studenten transparant is, gedegen oogt en inhoudelijk vorm krijgt aan de hand van een intern ontworpen Communicatie-cyclusmodel dat als ordenend principe of 'kapstok' fungeert voor het gehele curriculum. Dit geldt zowel voor de bachelor als voor het associate degreeprogramma. Het onderwijs is competentiegericht, concentrisch van opbouw en heeft herkenbare leerlijnen. Dit zorgt ervoor dat, samen met het communicatiecyclusmodel, de ontwikkeling van alle competenties op een evenwichtige wijze aan bod komt.

Samenwerkend leren en interactie vormen de kernbegrippen binnen het didactisch model van de opleiding. Studenten werken actief aan producten, voeren complexe en authentieke opdrachten uit – bij voorkeur met een multidisciplinair en innovatief karakter, en dienen – zeker in de laatste twee studie jaren – verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen leerproces. Dit laatste kan volgens de kritische beschouwingen van de opleiding beter, evenals de overgang van jaar 2 (met relatief kleine onderwijseenheden en een sterke sturing vanuit PPP) naar jaar 3 (met grotere eenheden en zelfstandig uit te voeren praktijkopdrachten). De opleiding heeft dit, naar het oordeel van het panel terecht, in haar verbeterplan als een belangrijk aandachtspunt geformuleerd en geeft er zowel tijdens de audit als in haar documentatie blijk van de oorzaken van het probleem goed in beeld te hebben.

Het didactisch concept van de opleiding bevat elementen van probleemgestuurd onderwijs (PGO). De docent treedt vooral op als facilitator van het leerproces van de student en geeft beperkt hoorcolleges. Studenten werken in jaar 3 en 4 aan individuele praktijkopdrachten waarbij ze elkaar geregeld zien in kringen (8 tot 10 studenten en 2 docenten). Via peer feedback door medestudenten en expert feedback door docenten wordt de voortgang van de werkzaamheden besproken en beoordeeld. Als onderdeel van de audit kreeg het panel van studenten een demonstratie te zien hoe het proces van opdracht tot communicatiemiddel of -advies in de opleiding werkt en welke belangrijke functie met name de peer-feedback hierin heeft.

In de conceptuele lijn biedt de opleiding cursussen aan, waarin de theorie via hoor- en werkcolleges wordt gepresenteerd en verwerkt. De cursussen worden doorgaans afgesloten met een schriftelijk tentamen. In de hogere jaren bevat de conceptuele lijn verdiepende colleges en masterclasses – vaak verzorgd door gastdocenten. De toetsing gebeurt dan via werkstukken en/of presentaties.

In de vaardighedenlijn vinden trainingen plaats die werkvormen bevatten als workshops, presentaties, groepsdiscussies, pitches, scrumsessies en productiebijeenkomsten. In het kader van de Professionaliseringslijn (PPP = Persoon, Praktijk en Professie) maakt de student opdrachten en vinden er zowel groepsgesprekken als individuele gesprekken plaats. De opleiding vindt dat zij de studenten nog meer moet bewegen tot het eigenaarschap van het eigen leerproces, ondermeer door in de PPP-lijn het accent op het leren te leren te verzwaren. Het panel vindt dit een goede stap. Een interessant element van de PPP-lijn vindt het panel dat vierdejaarsstudenten erin leren coachingsgesprekken te voeren met eerstejaarsstudenten.

In de eindfase van de PPP-lijn (voor de Ad-studenten aan het einde van het tweede jaar) stellen de studenten hun afstudeer-portfolio samen, om aan te tonen dat zij over alle competenties op het eindniveau van hun opleiding beschikken.

De opleiding hanteert een cesuur van 50EC voor het bindend studieadvies (BSA). Ook voor de stage en het afstuderen hanteert de opleiding heldere entree-eisen, niet uitsluitend gebaseerd op het aantal alsdan behaalde EC's, maar ook op het verplicht doorlopen van bepaalde inhoudelijke onderdelen van de studie. Het panel vindt deze eisen begrijpelijk en passend.

Een aandachtspunt vindt de opleiding dat studenten ervaren dat de vormgeving van het programma relatief weinig ruimte biedt tot eigen invulling. In de NSE 2016 scoort de opleiding op dit punt een magere 2,8. Het panel heeft deze score echter niet kunnen relateren aan de met de studenten gevoerde gesprekken. De meesten toonden zich tevreden met de mogelijkheden tot eigen inkleuring van het programma. Studenten suggereerden dat het ontbreken van minoren in het programma mogelijk de NSE-score verklaart. Daar staat tegenover dat studenten eigen keuzes kunnen maken ten aanzien van hun stage, wat betreft de invulling van de praktijkopdracht voor het project 'De Communicatiecyclus' in het derde jaar en bij het bepalen van het onderwerp waarop zij afstuderen. De opleiding gaat hieraan in de communicatie naar studenten meer aandacht besteden. Het panel is daar positief over.

Weging en Oordeel

Overwegend dat (i) de opleiding een degelijk 'onderwijsgebouw' heeft vormgegeven met een passend didactisch concept, dat studenten houvast biedt bij het doorlopen van hun studie, (ii) de ingezette werkvormen zijn afgestemd op de competentiegerichtheid van de beoogde eindkwalificaties en op een benadering die samenwerking en interactie centraal stelt, (iii) de opleiding kritisch en analytisch kijkt naar de door haar gehanteerde vormgeving, waardoor zij tot passende verbetermaatregelen komt, en (iv) de opleiding voor studenten met een functiebeperking het centraal vastgelegde Inhollandbeleid volgt, dat voorziet in maatwerk voor deze groep studenten, komt het panel op standaard 4 voor zowel het bachelor- als Ad-programma tot het oordeel **'goed'**.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde eindkwalificaties.

Bevindingen

De opleiding heeft de toelatingseisen voor het programma vastgelegd in haar Onderwijs- en Examenregeling. Dit zijn de wettelijk gangbare eisen voor toelating tot het hoger beroepsonderwijs.

Uit het overzicht van instromende studenten blijkt dat het merendeel van de instromende studenten afkomstig is uit het havo en mbo. Een klein deel heeft vwo als vooropleiding. Van havisten met het profiel Cultuur en Maatschappij verlangt de opleiding dat zij wiskunde A of B in hun eindexamenpakket hebben of dat zij voor aanvang van het eerste jaar een deficiëntie cursus volgen en de afsluitende toets succesvol afleggen.

De vooropleiding van Ad-studenten is vergelijkbaar, zij het dat het aandeel mbo'ers iets hoger ligt. Minder dan 10% van de studenten stroomt na het Ad-programma door naar het derde jaar van de bacheloropleiding. De uitvalcijfers tonen geen relatie tussen vooropleiding en uitval; de uitval is gelijkelijk over de havisten en mbo'ers verdeeld.

De opleiding kent zowel een september- als een februari-instroom en biedt aan aspirant-studenten verschillende manieren om zich op het programma te oriënteren: bijvoorbeeld via 'open dagen' of door middel van 'proefstuderen' waarbij zij meelopen met een ouderejaarsstudent. Ook moeten studenten allen deelnemen aan de studiekeuzecheck in de uitgebreide variant. Deze bestaat uit (i) de digitale keuzecheck met een studieadvies van de opleiding, (ii) een motivatiebrief en (iii) een dagdeel aanvullende oriëntatie bij de opleiding zelf.

De opleiding houdt aansluitonderzoeken om na te gaan hoe de studenten met de verschillende vooropleidingen zich in het programma inpassen. Uit deze onderzoeken blijkt dat de studenten voor de communicatieopleiding van Inholland kiezen vanwege de creatieve aspecten van het programma, de sfeer of de locatie. Waar mbo'ers meer problemen met taal lijken te hebben dan havisten, blijken zij sneller het projectonderwijs op te pakken en zijn zij doorgaans handiger met praktische opdrachten. Het panel vindt dat de opleiding de aansluiting op het toeleverend onderwijs in beeld heeft en dat het programma er goed op aansluit.

Het panel vindt het, met de opleiding, zorgelijk dat de instroom al enkele jaren gestaag daalt, een trend die waarneembaar is bij alle communicatiebachelors in Nederland. Om het tij te keren, heeft het management een 'urgentiegroep' ingesteld en een actieplan ontworpen. Daarbij grijpt de opleiding naar maatregelen als 'bekendheid vergroten' en 'beter aansluiten bij vo- en mbo-studenten'. Op zichzelf betekenisvolle acties, maar het panel is er niet op voorhand van overtuigd dat deze ook daadwerkelijk tot een verhoogde instroom zullen leiden. Het panel vindt het in dezen vooral van belang dat de opleiding bij de werving haar propositie en wat haar onderscheidt van de andere communicatiebachelors aan aspirant-studenten duidelijk maakt.

Weging en Oordeel

In aanmerking genomen dat (i) de opleiding de (wettelijke) toelatingseisen in haar OER heeft vastgelegd, (ii) zij de entree van nieuwe studenten op verschillende wijzen begeleidt en faciliteert, (iii) zij goed zicht heeft en houdt op de match tussen de kwalificaties van de instromende studenten en haar programma, en derhalve toelatingseisen hanteert die realistisch zijn voor het behalen van de beoogde eindkwalificaties, beoordeelt het panel voor zowel het bachelor- als Ad-programma standaard 5 als **'goed'**.

4.3. Personeel

Standaard 6: Het personeel is gekwalificeerd en de omvang ervan is toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De feitelijk bij het personeel aanwezige expertise sluit aan bij de eisen gesteld aan een hbo-opleiding.

Bevindingen

De Kritische Reflectie bevat een overzicht van het voltallige docentenkorps van de opleiding, uitgesplitst naar de drie locaties; daarin zijn opgenomen de functieomvang, de hoogst behaalde kwalificatie, het vakonderwijs dat docenten verzorgen en of zij al dan niet didactisch geschoold zijn.

Zowel het overzicht (totale omvang 64,62fte) als de docent-studentratio voor iedere locatie (1:27, zie hoofdstuk 1, Basisgegevens) laten zien dat het docententeam kwantitatief aan de maat is. Het auditgesprek met de studenten ondersteunt dit; zij laten zich tijdens de audit positief uit over de laagdrempeligheid en beschikbaarheid van hun docenten.

Uit het verstrekte overzicht van docenten blijkt tevens dat hun gezamenlijke expertise dekkend is voor de vakinhoudelijke uitvoering van het programma op iedere locatie. Tussen de locaties bestaan verschillen in aantallen masteropgeleide en gepromoveerde docenten. Zo bedraagt het percentage masteropgeleiden van het onderwijsteam Den Haag/Rotterdam 59%, tegen 76% in Diemen; het totale docentenkorps telt één gepromoveerde docent (2,9%), die Diemen als thuisbasis heeft. Dit betekent dat een relatief groot aantal docenten beschikt over een hbo-bachelor als hoogst genoten opleiding, veelal aangevuld met specifieke cursussen en trainingen.

Hoewel het panel vindt dat het streven van de opleiding erop gericht zou moeten zijn om het aantal masteropgeleide docenten, met name in Den Haag/Rotterdam, nog enigszins te versterken, merkt het panel op dat het de aanwezigheid van hbo-bachelordocenten in relatie tot de creatief-uitvoerende component passend vindt voor het programma. Het panel is dan ook van oordeel dat een evenwichtige mix van zowel master- als bacheloropgeleiden recht doet aan het 'dubbele focus profiel' van de opleiding. Een volledig academisch opgeleid docentenkorps zou hierin wel eens tekort kunnen schieten.

In lijn hiermee merkt een van de BVC-leden met wie het panel sprak op het belangrijk te vinden dat docenten regelmatig meelopen in de praktijk om 'de neiging tot academiseren' te voorkomen. Om de relatie met de actuele praktijk te onderhouden maakt de opleiding gebruik van een flexibele schil van ca. 40 docenten die direct vanuit de praktijk bijdragen aan het programma. Studenten zijn daar zeer tevreden over; hoewel de inzet van gastdocenten volgens de opleiding een organisatorische belasting vormt, hecht het panel zeer aan de inzet van de flexibele schil voor de borging van de actuele input in het curriculum.

Uit het auditgesprek met de docenten concludeert het panel dat het docentenkorps inhoudelijk voldoende geëquipeerd is om de opleiding uit te voeren; een aantal van hen is auteur van vakliteratuur.

De opleiding voorziet in het professionaliseren van haar docenten en richt zich daarbij met name om didactische skills: een belangrijk aandachtspunt vindt de opleiding dat docenten hun didactiek afstemmen op de visie (op toenemend zelfstandig) leren die de opleiding aanhangt. Dit is in lijn met de eerder gememoreerde verbetermaatregel om voor studenten de 'onderbouw' beter te laten aansluiten op de 'bovenbouw'. Belangrijk aspect daarbij is het geven van passende feedback en het trainen van 'de integrale blik' die nodig is om studenten zowel op het analytisch/theoretische als op het creatief/uitvoerende vlak te kunnen begeleiden en beoordelen. Daarnaast professionaliseren docenten zich in het ontwikkelen van de eigen onderzoekvaardigheden, toetsen en beoordelen (BKE) en Engels als onderwijstaal.

In de NSE 2016 scoren de docenten voor hun didactische kwaliteiten een 3,2; over hun vakinhoudelijke expertise tonen de studenten zich tijdens de audit zeer lovend. Eén van hen merkt op dat de vakkennis van hun docenten 'iets is waarmee de opleiding meer zou moeten pronken'.

De opleiding kampt met issues rond – wat wel wordt genoemd – de kleine kwaliteit (zie ook standaard 9). Daaronder ook het overschrijden van nakijktermijnen. Het panel heeft hierover gesproken met zowel docenten als het management, en concludeert dat een te hoge werkdruk bij docenten hiervan een belangrijke oorzaak is. Het panel is dan ook positief over de maatregelen die de opleiding neemt om docenten op dit punt te ontlasten. Ten tijde van de audit is een digitale tool in voorbereiding die het voor docenten mogelijk maakt om in één bewerkingsslag een beoordeling in te voeren, te archiveren en het behaalde cijfer te registreren. Ook het 'opruimen' van het verleden met relatief veel tentamens uit oudere cohorten vordert. Docenten bevestigen tijdens de audit dat hierdoor de werkdruk inmiddels aanvaardbaar is.

Weging en Oordeel

In overweging genomen dat de opleiding (i) beschikt over een docententeam dat kwantitatief aan de maat is en over de locaties heen beschikt over de juiste vakinhoudelijke deskundigheid om het programma uit te voeren, (ii) een goede mix van verschillend opgeleide docenten kent, waarbij in Rotterdam/Den Haag het aantal Masteropgeleiden aandacht behoeft, (iii) aan docenten een adequaat professionaliseringsprogramma aanbiedt, dat aansluit op de karakteristieken van het programma en de eisen die het curriculum aan docenten stelt en (iv) effectief maatregelen neemt om de werkdruk onder docenten te ondervangen, beoordeelt het panel standaard 6 voor zowel de bachelor- als Ad-opleiding als **'goed'**.

4.4. Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De studenten tonen zich, zowel in de NSE 2016 als tijdens de audit positief over de huisvesting en de materiële voorzieningen van hun opleiding.

Wat de opleiding in haar documentatie meldt over de fysieke onderwijsleeromgeving, stemt goed overeen met hetgeen het panel tijdens de rondleiding – op de locatie Den Haag – aantreft: de ruimtelijke voorzieningen zijn op orde, faciliteren zowel hoor- en werkcolleges alsook projectwerk en zijn toegerust met moderne av-middelen. Per locatie is er een eigen bureau internationalisering (internships en study abroad) en een praktijkbureau (informatie over stages en afstudeeropdrachten). Ook over de studiefaciliteiten zijn studenten te spreken, zij het dat de locatie Diemen hierop lager scoort.

Deze locatie vormt in dezen een aandachtspunt. Niet alleen heeft de fysieke leeromgeving er een sobere uitstraling, ook scoren de studiefaciliteiten er lager (3,1) dan op de andere vestigingen (3,5). Dat is overigens een constatering die de opleiding zelf ook doet. De hogeschool overweegt in het kader van de kwaliteitsverbetering de locatie Diemen te verhuizen naar Amsterdam en neemt hierover in 2017 een besluit.

De rondgang van het panel leert dat de digitale bibliotheek een uitgebreide collectie vakliteratuur bevat – ook op het gebied van communicatie – die overal en continu beschikbaar is. Studenten blijken – merkwaardigerwijs – niet geneigd om van deze digitale bibliotheek gebruik te maken en steunen soms nog op de papieren collectie. Ook de introductie en het gebruik van andere digitale systemen leidt nog tot problemen. De opleiding zet studenten vanaf het volgend studiejaar aan om van de trainingen die de bibliotheek biedt in het gebruik van de digitale collectie, beter gebruik te maken en biedt studenten ook meer training aan in het gebruik van andere digitale systemen.

Het panel geeft de opleiding in overweging het gebruik van de digitale bibliotheek een verplicht en integraal onderdeel te laten zijn van enkele projectopdrachten.

Weging en Oordeel

Overwegend dat (i) de opleiding beschikt over een *state-of-the-art* onderwijsleeromgeving, die het gehanteerde didactisch concept goed faciliteert, (ii) de opleiding adequate studiefaciliteiten biedt, die door studenten over de vestigingen heen weliswaar uiteenlopend beoordeeld worden, maar nergens als onvoldoende, (iii) de opleiding beschikt over een uitgebreide digitale bibliotheek en maatregelen in voorbereiding heeft om studenten te trainen in het gebruik ervan en (iv) Inholland de locatie Diemen wil 'upgraden' door deze te verhuizen naar Amsterdam, komt het panel op standaard 7 voor zowel de bachelor als associate degree tot het oordeel '**goed**'.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.
--

Bevindingen

De opleiding begeleidt studenten gedurende de gehele studie. Zij onderscheidt daarbij studiebegeleiding en studietoetscoaching, stagebegeleiding en afstudeerbegeleiding.

Studiebegeleiding

Het programma kent een PPP-lijn (Persoon, Professie en Praktijk) waarin PPP-docenten de studenten bij hun studie begeleiden. Dat gebeurt in de loop van het programma in verschillende modi en gradaties van intensiteit. In de PPP-lijn ligt de focus op de competentie 'professionaliseren'; deze wordt in de PPP-lijn ontwikkeld, versterkt en beoordeeld. Reflectie speelt daarbij, al vanaf het begin van de studie een prominente rol. In jaar 1 is wellicht de term SLB (studieloopbaanbegeleiding) meer van toepassing vanwege de sterke sturing, ondermeer door drie ontwikkelgesprekken. Gaandeweg zet de PPP-docent in op coaching en intervisie: studenten gaan door met hun competentieontwikkeling, maar doen dit met behulp van peer review, uitwisseling van stage-ervaringen en het bespreken van keuzes binnen de studie. In het vierde jaar coachen en adviseren de studenten als onderdeel van de PPP-lijn en hun afstudeerportfolio eerstejaars- en/of tweedejaarsstudenten bij het behalen van bepaalde studieonderdelen en reflecteren zij op de ontwikkeling van hun competentie 'adviseren'.

Desgevraagd reageren met name de ouderejaarsstudenten tijdens de audit positief op de inrichting van de PPP-lijn, waarbij zij helder onder woorden kunnen brengen hoe zij er – na aanvankelijke weerstand – belangrijke vaardigheden hebben ontwikkeld.

Studietoetscoaching

Per locatie kent de opleiding voor ieder leerjaar een zogenoemde studietoetscoach die studenten helpt studietoetsachterstanden in te lopen en/of persoonlijke problemen te overwinnen. Studenten kunnen zelf contact opnemen; in geval van studietoetsvertraging neemt de studietoetscoach contact op.

Stagebegeleiding

Dit jaar voor het eerst (2016-2017) zal de PPP-docent ook de stagebegeleiding vanuit school verzorgen. Deze wijziging was nodig, omdat studenten ontevreden (NSE-score 2016: 2,8) waren over hun stagebegeleiding, die tot dan toe door afzonderlijke stagebegeleiders werd verzorgd. Deze begeleiding bleek te extensief en te weinig vakinhoudelijk gericht. Door de PPP-docent te verbinden aan een stagebegeleidingsgroep van maximaal 10 studenten, verwacht de opleiding de stagebegeleiding te versterken. Iedere stagestudent heeft nu een keer per vier weken contact met zijn begeleider. Het panel vindt dit een goede stap en signaleert dat studenten tevreden zijn over de eerste ervaringen met deze vernieuwde opzet.

Afstudeerbegeleiding

In de afstudeerfase heeft de opleiding gekozen voor afstudeerkringen van maximaal 10 studenten. Deze kringen worden door twee docenten begeleid. Studenten ontmoeten elkaar tweewekelijks. Gezamenlijke thema's en vragen worden besproken en in de kringen wordt de voortgang van het afstudeertraject gemonitord en tekstonderdelen behandeld aan de hand van geleverde peer feedback en expert feedback. Naarmate het afstudeertraject vordert, wordt de begeleiding individueler. Een van de kringbegeleiders leest en becommentarieert het concept-afstudeerrapport, alvorens de student het bij de beoordelaar inlevert.

Indien studenten voor hun afstudeerwerk een onvoldoende behalen of vertraging oplopen, blijft een van de initiële kringbegeleiders contactpersoon. Het panel vindt de gekozen opzet, waarbij studenten ook in – de meer individueel vormgegeven – afstudeerfase intensief met elkaar interacteren goed doordacht.

Het panel is onder de indruk van de wijze waarop de opleiding de problematiek van langstudeerders aanpakt, met name ook waar het de aandacht betreft voor studenten die mogelijk nooit in aanmerking zullen komen voor een getuigschrift.

Informatievoorziening

De opleiding wijst in haar documentatie er zelf op dat studenten het meest kritisch zijn over de informatievoorziening. In de NSE (2016) scoort de opleiding op dit punt op vrijwel alle aspecten onder de 3,0. Daarbij gaat het met name om (i) te late doorgifte van roosterwijzigingen, (ii) het overschrijden van nakijktermijnen, (iii) het afwijken van studiehandleidingen, (iii) omgang met klachten, (iv) onduidelijkheid over loketten en onvoldoende scherpte en verwachtingsmanagement van de opleiding.

Het panel vindt het jammer dat een programma met veel sterke inhoudelijke en vormgevende aspecten 'punten' laat liggen op het terrein van de informatievoorziening. Het panel heeft er op zichzelf begrip voor dat in de achterliggende periode veel energie is gestoken in de ontwikkeling en eerste uitvoering van het concept van de opleiding, waardoor de werkdruk voor docenten stevig is opgelopen en de tijdigheid en kwaliteit van de informatievoorziening eronder te lijden heeft gehad. Het panel heeft er ook vertrouwen in dat de genomen maatregelen, waaronder het verbeteren van de onderwijsondersteunende processen, effect zullen sorteren. Ook heeft de verbetering van de informatievoorziening terecht een hoge prioriteit in de verbeteragenda van de opleiding.

Weging en Oordeel

Het panel betreft in zijn oordeelsvorming dat (i) de opleiding haar studenten een omvangrijk en adequaat pakket begeleidingsvoorzieningen biedt, (ii) deze voorzieningen zijn afgestemd op de studieonderdelen en -fasen waarin studenten verkeren en dat (iii) zij de verschillende vormen van begeleiding waarderen.

Tegelijkertijd constateert het panel dat (iv) de opleiding in de achterliggende periode te weinig zorg heeft besteed aan de informatievoorziening en dat (v) studenten hiervan hinder ondervinden/hebben ondervonden.

In aanmerking genomen dat de opleiding de studiebegeleiding goed op orde heeft, maar dat de informatievoorziening verbetering behoeft, komt het panel op standaard 8 voor beide opleidingen met haar varianten tot het oordeel '**voldoende**'.

4.5. Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Toelichting NVAO: De opleiding bewaakt de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige evaluaties. De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen. Bij de interne kwaliteitszorg worden de opleidings- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Bevindingen

De opleiding wordt intern geëvalueerd aan de hand van een jaarlijks vast te stellen Evaluatieplan. Dit plan beschrijft welke instrumenten de opleiding inzet om het onderwijs te evalueren, op welke momenten evaluaties door het jaar plaatsvinden en de methode die wordt gebruikt om de evaluaties om te zetten in verbetering. Ook de kwaliteit van het evaluatieproces zelf wordt geëvalueerd. Uit het Jaarplan 2016-2017 dat het panel heeft ingezien, blijkt een cyclische aanpak (pdca) en de betrokkenheid van alle belanghebbenden in de verbetercyclus. Ook heeft de opleiding duidelijke doelen geformuleerd en deze geconcretiseerd in NSE-scores. Zo streeft zij er bijvoorbeeld naar om de algemene tevredenheid over de opleiding te verhogen van 3.5 naar 3.6. Het panel waardeert het dat de opleiding in het jaarplan expliciet aandacht besteedt aan de wijze waarop de resultaten uit evaluaties en de doorgevoerde verbeteringen met studenten worden gecommuniceerd. Dit vindt het panel temeer van belang omdat zij tijdens de auditgesprekken met studenten constateerde dat voor studenten niet altijd helder is wat de opleiding met hun feedback doet.

Bij studenten haalt de opleiding evaluatiegegevens op (i) via periodieke evaluatiegesprekken tussen klassenvertegenwoordigers en teamleiders, (ii) via periodieke 'evaluatielunches', (iii) door middel van vragenlijsten over de kwaliteit van onderwijsmodulen uitgedeeld door de docenten die de uitkomsten direct bespreken met hun studenten en – indien verbetering nodig is – met het opleidingsmanagement en ook (iv) via de opleidingscommissie. Eén van de studentleden van de opleidingscommissie met wie het panel tijdens de audit sprak, zei te ervaren dat de opleiding veel feedback wil hebben op het programma en de uitvoering ervan. Ook wisten studenten concrete voorbeelden van recente verbeteracties te benoemen. Naast de directe input van studenten, benut de opleiding de jaarlijkse uitkomsten van de Nationale Studenten Enquête (NSE) voor het doorvoeren van verbeteringen. Bovendien voert Inholland aansluitonderzoeken uit en houdt zij exitinterviews.

In de interne evaluaties onder studenten evalueert de opleiding (i) het onderwijsprogramma (o.a. lesmateriaal, leeropbrengst en uitvoering), (ii) de toetsing (beoordelingscriteria duidelijk, monitoring van lage slagingspercentages), (iii) organisatorische aspecten van het onderwijs (informatievoorziening aan studenten, service aan studenten), (iv) begeleiding leerproces door docenten, (v) studiebelasting en uitdagend onderwijs, (vi) kwaliteit van de organisatie (o.a. het samenwerkingsmodel, (vii) het functioneren van de commissies en (viii) de bedrijfsvoering. Het functioneren van docenten vindt plaats binnen de reguliere personeelsontwikkelingscyclus, waarvoor ook de studentevaluaties als grondslag dienen. De tevredenheid van de docenten onderzoekt Inholland via het MTO; de werkdruk scoort daarin laag (3.1 op een tienpuntschaal), zie ook standaard 6.

Het oordeel over de werkveldrelevantie van de opleiding haalt de opleiding op bij de alumni die niet langer dan een jaar zijn afgestudeerd. Zij baseert zich daarbij op de uitkomsten van de HBO-monitor. In een directe relatie met haar alumni wil de opleiding de betrokkenheid van deze oud-studenten verhogen; gelet op de inbreng van enkele alumni tijdens de audit, vindt het panel dit alleszins te begrijpen.

Daarnaast vraagt de opleiding drie keer per jaar input van haar Beroepenveldcommissie (BVC) op het bestaande opleidingscurriculum en nieuwe plannen van de curriculumcommissie, zo blijkt uit de notulen van vergaderingen. Ook bespreken de leden van de BVC geregeld het opleidingsprofiel en vraagt de opleiding hun oordeel over het afstudeerniveau aan de hand van scripties.

Verbeterpunten op het gebied van toetsen en beoordelen verkrijgt de opleiding uit ofwel het directe, reguliere overleg tussen management en examencommissie, ofwel uit het jaarverslag van de examencommissie. Het panel heeft jaarverslagen van de examencommissie ingezien en concludeert dat de zij stevig betrokken is bij de kwaliteitszorgcyclus.

Beleidsmedewerkers kwaliteitszorg aggregeren uit de opbrengsten van onderwijsbeoordelingen een overzicht van 'tops en tips', met punten waarover grote tevredenheid heerst onder studenten, zoals de communicatieve vaardigheden die zij leren, de samenwerking met anderen en de algehele sfeer op de opleiding. Maar ook de verbeterpunten die onder standaard 8 al zijn besproken, zoals het tijdig bekendmaken van beoordelingen en roosterwijzigingen, en de omgang met klachten.

Deze verbeterpunten brengen de opleiding zowel in haar Kritische Reflectie als tijdens de audit tot de constatering dat zij meer aandacht moet hebben voor de 'A' in de pdca-cyclus. De opleiding formuleert voor 2016-2017 drie verbeterthema's; deze vindt het panel adequaat en consistent met de opbrengsten uit eigen evaluaties en de NSE.

Omdat het panel het aspect van de informatievoorziening al heeft meegewogen bij standaard 8, blijft dit hier buiten beschouwing. Het panel is er positief over dat de opleiding aan de verbetering van de 'kleine kwaliteit' een hoge prioriteit toekent. Zij richt zich daarbij met name op maatregelen ter vermindering van werkdruk en de verbetering van processen. Belangrijk, maar om kwaliteitsissues rondom de informatievoorziening duurzaam op te lossen vraagt naar het oordeel van het management sturing op de ontwikkeling van een kwaliteitscultuur. Het panel beschouwt dit als een volgende stap in de doorontwikkeling van het kwaliteitszorgsysteem.

Uitfasering deeltijd en ICM

Een specifiek aspect van kwaliteitszorg betreft ten tijde van de audit de uitfasering van de deeltijdvariant van de opleiding en de Engelstalige variant International Communication Management (ICM). De opleiding heeft tijdens de locatieaudit de volledige afbouwplannen voor het panel ter inzage gelegd en deze in een bijlage bij haar KR samengevat. De opleiding verwacht in 2018 de afbouw te hebben afgerond.

Per peildatum 1 september 2015 stonden in Diemen en Rotterdam tezamen nog 24 studenten ingeschreven in de deeltijdopleiding. Met ieder van deze studenten heeft de afbouwcoördinator de studievoortgang geïnventariseerd en verwachtingen gedeeld. Peildatum 1 september 2016 is het aantal ingeschreven studenten inmiddels gereduceerd tot 12.

De opleiding maakt met studenten afwegingen over het studievervolg en biedt daartoe verschillende opties. Voor sommige studenten impliceert dit een overstap naar de voltijdopleiding, een keuze voor alternatieve scenario's (bijvoorbeeld het langstudeerprogramma) of extra ondersteuning bij het afstuderen.

In het ICM-programma staan per september 2016 alleen nog vierde- en vijfdejaarsstudenten ingeschreven. De opleiding richt zich daarbij primair op het begeleiden van de studenten naar afstuderen. De opleiding heeft de verschillende aspecten die hierbij aandacht vragen goed in beeld: naast het reguliere programma treft de opleiding voorzieningen voor de herkansingen van de tweede- en derdejaarsmodulen, begeleidt zij studenten bij zowel het afstuderen oude stijl als nieuwe stijl, heeft zij specifiek aandacht voor vijfdejaarsstudenten met minder dan 150EC en biedt zij studenten alternatieve routes na 2017-2018, wanneer de ICM-opleiding volledig is uitgefaseerd.

Gelet ook op de robuuste begeleiding die de opleiding biedt en de scherpe blik van de examencommissie, specifiek ook op de borging van het eindniveau van de deeltijdse opleiding, komt het panel tot de conclusie dat Inholland de uitfasering van de deeltijdse variant op planmatige en consciëntieuze wijze uitvoert.

Weging en Oordeel

In aanmerking genomen dat (i) de opleiding op systematische wijze de geleverde kwaliteit van alle indicatoren kritisch evalueert en deze kwaliteit goed in beeld heeft, (ii) de analyse van de evaluaties aantoonbaar leidt tot passende verbeteracties en (iii) alle actoren intensief bij de interne kwaliteitszorg zijn betrokken, komt het panel op standaard 9 voor zowel de bachelor- als de Ad-opleiding tot het oordeel **'goed'**.

4.6. Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Het toetsbeleid is op het niveau van het domein CRB beschreven. Het handboek Toetsing vermeldt het proces van toetsconstructie en geeft toetsontwikkelaars en examinatoren handvatten om op een juiste wijze toetsen te ontwikkelen en te beoordelen. Voor de toetsing binnen het opleidingsprogramma hanteert de opleiding een toetsmatrix, waaruit in een oogopslag is af te lezen welke toetsvorm(en) de opleiding inzet bij welke programma-onderdelen. Toetsen komen tot stand aan de hand van matrijzen, die borgen dat de leerdoelen van een module op evenwichtige wijze worden getoetst en het relatieve gewicht van de verschillende onderdelen en de cesuur zijn vastgelegd.

Een belangrijk kwaliteitsaspect van het toetsstelsel is naar het oordeel van het panel de consequente hantering van het vier-ogenprincipe. Docenten ontwerpen gezamenlijk toetsen, waarbij de opleiding erop let dat er altijd minimaal een ervaren toetsconstructeur bij betrokken is. Projecten, presentaties, scripties en de afstudeergesprekken beoordeelt de opleiding uitsluitend met twee examinatoren. In de afstudeerfase hanteert de opleiding bovendien een strikte scheiding tussen begeleider en beoordelaar.

Ook voor meeliftgedrag heeft de opleiding aandacht: bij eerste- en tweedejaarsprojecten ontvangen studenten groepsbeoordelingen voor het product en het proces, waarbij ook de kwaliteit en intensiteit van de individuele bijdrage wordt meegewogen. Studenten bevestigen desgevraagd dat projectbegeleiders eventueel 'meeliftgedrag' scherp in de gaten houden en niet aarzelen erin te interveniëren. Om fraude en plagiaat op te sporen, screent de opleiding alle afstudeerwerkstukken met behulp van Ephorus.

Het toetsbeleid borgt naar het oordeel van het panel dat de opleiding valide en betrouwbare toetsen ontwerpt, die op transparante wijze tot stand komen. Niet alleen het beleid is degelijk, maar ook stelt het panel aan de hand van een dwarsdoorsnede van toetsen die het tijdens de audit heeft ingezien vast, dat de uitvoering overeenstemt met het geformuleerde beleid en dat de toetsen zowel inhoudelijk als toetstechnisch van uitstekend niveau zijn.

De opleiding hanteert een breed repertoire aan toetsvormen die naar het oordeel van het panel prima aansluiten op de aard van het te toetsen onderwijsonderdeel. Schriftelijke tentamens zijn er in de vorm van bijvoorbeeld multiple choice, open vragen en werkstukken; bij projecten toetst de opleiding veelal mondeling, bijvoorbeeld door een vraaggesprek te voeren over een casus, en bevat de toetsing van beroepsproducten en -vaardigheden vaak een audiovisueel/schriftelijk alsook een mondelinge element, zoals een presentatie met audiovisuele ondersteuning, werkstukken met een mondelinge presentatie, portfolio of een proeve van bekwaamheid.

Studenten bevestigen tijdens de audit dat zij – met name via de studiehandleidingen – tevoren goed geïnformeerd worden over de inhoud en de vorm van de toetsen, zodat zij weten welke eisen de opleiding op dit punt stelt.

Afstudeerprogramma

Om vast te stellen dat de student aan het eind van de bacheloropleiding over alle acht eindkwalificaties, c.q. de kerncompetenties, beschikt, toetst de opleiding in het derde jaar van de Bachelor al enkele onderdelen op eindniveau, niveau III.

Daarnaast bestaat het feitelijke afstudeerprogramma in het vierde jaar uit het portfolio (10EC) en het 'individuele afstudeertraject' (30EC). Aan de hand van het afstudeerportfolio, dat het sluitstuk vormt van de PPP-lijn, toetst de opleiding de beheersing van alle competenties en met name Professionaliseren. Met het eindportfolio toont de student aan dat hij de acht kerncompetenties gedurende de opleiding heeft ontwikkeld en dat hij aan de hand van het portfolio met experts inhoudelijk een dialoog kan voeren over zijn positie als startbekwame communicatieprofessional. De student presenteert per competentie welke activiteiten hij heeft uitgevoerd, welke processen hij heeft gevolgd en welke theorieën en modellen hij heeft toegepast, verbindt dit met zijn beroepsproducten die daarvan het resultaat zijn en reflecteert op zijn competentieontwikkeling.

Bij een voldoende portfolio, voeren twee docenten met de student er een gesprek over en beoordelen het eindresultaat op basis van heldere criteria uit de studiehandleiding. Het 'individuele afstudeertraject' van 30EC kent vier onderdelen waarin de student alle fasen van het communicatiecyclusmodel doorloopt: (i) hij levert een startdocument waarin de afstudeeropdracht is opgenomen die betrekking moet hebben op een actueel communicatievraagstuk (beoordeeld met een go/no go); (ii) hij maakt een probleemverkenning en bespreekt hoe communicatie een oplossing kan bieden voor 'het probleem' (beoordeeld met een go/no go); (iii) hij stelt een afstudeerrapport op waarin hij zijn onderzoek, de resultaten, het advies en de implementatie van het advies beschrijft. Het afstudeerrapport vormt 90% van de te behalen 30EC, de eindpresentatie over de resultaten van afstudeeronderzoek en -rapport representeren de resterende 10%.

Het panel vindt dat de opleiding het afstudeerprogramma en de borging ervan op een robuuste wijze vormgeeft.

Afstuderen in Ad-programma

Ad-studenten studeren na twee jaar af op een afstudeerdossier; dit heeft de vorm van een portfolio waarin de student aan de hand van bewijsmateriaal uit de opleiding en zijn reflectie daarop aantoonde alle acht eindcompetenties op niveau II te beheersen. De student reflecteert op de competenties via de zogenoemde STARR-methode. Als het afstudeerportfolio met een voldoende beoordeeld wordt, voert de student een eindgesprek, waarvan het resultaat op een standaard beoordelingsformulier met vier schalen (onvoldoende/twijfelachtig/voldoende/goed) wordt vastgelegd. Aan iedere schaal zijn punten gekoppeld, waardoor een weging tussen de onderdelen ontstaat; in totaal zijn 100 punten te behalen, waarvan 30 voor reflectie. De vier aspecten waarop de opleiding het portfolio beoordeelt, zijn: (i) de kwaliteit van de onderbouwing voor gemaakte keuzes van beroepsproducten, (ii) het vermogen het proces om beroepsproducten te realiseren en de eigen bijdrage daarin te evalueren, (iii) het vermogen tot reflectie op de eigen professionele rol en houding in het samenwerkingsproces met anderen en (iv) de adequate verdediging van de beheersing van de acht eindkwalificaties van de Ad aan de hand van het geleverde bewijsmateriaal.

Het panel vindt de beoordelingssystematiek voor het afstuderen van de Ad inhoudelijk adequaat, maar zag graag de afwegingen van de assessoren/examinatoren vastgelegd op grond waarvan zij tot hun beoordeling op de vierpuntschaal komen, hetzij doordat zij dit per student zelf formuleren, dan wel doordat zij aan de beoordelingscriteria gekoppelde *rubrics* aankruisen.

Bij één van de beoordeelde portfolio's trof het panel onvoldoende taalbeheersing aan; het panel vindt het zaak dat de opleiding dit aspect – ook bij Ad-afgestudeerden – consequenter als preconditioneel voor het afstudeergesprek beoordeelt.

De examen- en toetscommissie, hiermee geconfronteerd, bevestigen dat zij dit aspect in beeld hebben en verbetermaatregelen ten uitvoer brengen. Met name de verdere professionalisering van examinatoren in het beoordelen van portfolio's en het afnemen en vastleggen van performance assessments is hierbij een belangrijk punt.

Examen- en toetscommissie

Borgende spil in het toetssysteem van de opleiding is ontegenzeggelijk de examencommissie. Het panel is tijdens de audit zeer onder de indruk geraakt van de wijze waarop zowel examen- als toetscommissie hun rol pakken. Uit het gesprek dat het panel met de leden van beide commissies voer, bleek niet alleen hun onbetwiste deskundigheid, maar ook hun onafhankelijkheid en vasthoudendheid. Uit notulen van vergaderingen en de jaarverslagen over de afgelopen twee studie jaren is de aanvankelijk moeizame relatie tussen management en examencommissie af te lezen; na een managementwisseling het afgelopen jaar is normalisatie in de relatie opgetreden; de examencommissie blijft daarbij belangrijke aandachtspunten agenderen. Zij heeft naar het oordeel van het panel nauwkeurig de verbeteragenda op het netvlies en ziet er op toe dat deze wordt uitgevoerd. Zij borgt – in een opvallend goed samenspel met haar toetscommissie – actief de kwaliteit van tentamens (ook de toetsing van projecten) en het afsluitend examen, straalt proactiviteit en autoriteit uit en is daardoor over de volle breedte van haar portefeuille stevig in positie. Het panel kwalificeert de toets- en examencommissie van de opleiding als een voorbeeld in het HBO van *'good practice'* ten aanzien van de vereiste kwaliteitsborging van het toetsen en beoordelen.

Weging en Oordeel

Het panel komt op deze standaard tot een tweeledig oordeel dat zij baseert op de volgende drie bevindingen: (i) het toetssysteem van de Bacheloropleiding is over de volle breedte gedegen en levert – ook in de afstudeerfase – een valide, betrouwbare en voor studenten transparante toetsing op, (ii) de toetsing van het afstudeerniveau van de Ad-student gebeurt inhoudelijk adequaat, maar dient qua transparantie in de beoordeling en de handhaving van taalbeheersing – ook naar het oordeel van de eigen examencommissie – verder te worden verbeterd en (iii) de opleiding beschikt over een examencommissie van exceptionele kwaliteit die onafhankelijk is en met gezag en deskundigheid opereert; in voortreffelijk samenspel met haar toetscommissie zorgt zij ervoor dat zij de toetskwaliteit borgt en – op basis van een duidelijke verbeteragenda – bij voortduring nog doorontwikkelt.

Deze bevindingen brengen het paneloordeel op standaard 10 voor de Ad-opleiding tot het oordeel **'voldoende'** en voor de bacheloropleiding tot het oordeel **'excellent'**.

4.7. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Ter beoordeling van de realisatie van de beoogde eindkwalificaties heeft het panel een breed spectrum van tussentijdse toetsen en – voorafgaand aan de audit – een twintigtal eindwerken bestudeerd. Met dit aantal is een representatieve selectie verkregen uit de deeltijdvariant (in afbouw), de internationale variant (in afbouw), de voltijdse variant en de Ad-opleiding met tevens een spreiding over de drie locaties en de twee meest recente studie jaren.

Onder standaard 10 is al de kwaliteit van de tussentijdse toetsen besproken; met betrekking tot de zichtbaarheid van de realisatie van de eindkwalificaties in de Bacheloreindwerken stellen de panelleden deze eindwerkstukken over de gehele linie van een goed niveau te vinden. Zij zijn met name lovend over de kwantiteit en kwaliteit van de geraadpleegde bronnen, de relevantie en het actualiteitsgehalte van de gekozen onderwerpen, de gedegen aanpak (theoretisch kader en verantwoording onderzoek) en de kwaliteit van de reflecties. Deze laatste vindt het panel in het bijzonder sterk en van een bovengemiddeld niveau.

De gehanteerde literatuur beoordeelt het panel als relevant en actueel. Een pluspunt vindt het panel dat er ook vaak een concept en een creatieve uitwerking is. Dit sluit ook goed aan bij de uitgangspunten van de opleiding. Een ander pluspunt vindt het panel de financiële uitwerking die studenten vaak leveren bij hun adviezen, hoewel het realiteitsgehalte ervan steviger bewaakt kan worden.

Verder ziet het panel als aandachtspunten: de link tussen het organisatieprobleem en de communicatievraag; de vraag is dan wat communicatie kan bijdragen aan het oplossen van de organisatievraag. Ook kunnen sommige studenten in de analysefase de vraag van de opdrachtgever in een bredere context plaatsen. Zo is het lastig om een marketing-communicatieaanpak te starten zonder echt over de positionering na te denken. Ook vindt het panel dat aan benchmarking en branchemarking meer aandacht besteed kan worden. Suggestie van het panel is om studenten in een brede context naar de vraag van de opdrachtgever te laten kijken en meer *best practices* te laten bestuderen bij het formuleren van het eigen advies.

Duidelijk is, dat de studenten veel tijd besteden aan het onderzoek en theoretisch kader. Daarna behandelen veel studenten alle deelvragen en vervolgens geven ze de resultaten en conclusies. Jammer is dat in veel eindwerken niet geheel duidelijk is wat de essentiële inzichten zijn waarop de studenten hun advies baseren. Studenten zouden er volgens het panel toe aangezet moeten worden om aan te geven welke inzichten ze uit het theoretisch kader halen; nu is het advies vaak nog te beschrijvend en heeft het een nog te geringe creatieve invulling. Wat het panel betreft zou de opleiding sterker kunnen sturen op originaliteit en oorspronkelijkheid.

Ad-afstudeerniveau

Zoals al vermeld onder standaard 10, studeren de Ad-studenten af op een afstudeerdossier in de vorm van een portfolio, waarover zij een eindgesprek voeren. Het panel heeft vastgesteld dat het afstuderen alle acht eindkwalificaties op niveau II omvat en dat studenten hun portfolio samenstellen en daarover gestructureerd een eindgesprek voeren op basis van uitgevoerde (project)opdrachten in het programma. De uitvoering van de opdrachten en de reflectie daarop vindt het panel passend voor het Ad-niveau; het panel kan de door de opleiding toegekende cijfers billijken.

Zowel de alumni als de werkveldvertegenwoordigers met wie het panel tijdens de audit een gesprek voerde, zijn van oordeel dat de opleiding veelzijdige studenten aflevert die van een goed niveau zijn en gedegen zijn voorbereid op de communicatiepraktijk. Met name BVC-leden gaven te kennen zeer tevreden te zijn over de sturing op competenties binnen de PPP-lijn van het programma: 'Dat geeft ze een voorsprong, want veel daarvan moeten wij nog leren!'.

Ook studenten die 'minoren' als specialisatie in het programma zeiden te hebben gemist, ervoeren, eenmaal actief in de praktijk, voldoende 'gereedschap' mee te hebben gekregen om zichzelf alsnog te specialiseren.

Ook Ad-studenten vinden dat zij goed zijn toegerust voor het vak; het feit dat alle Ad-afgestudeerden van de opleiding passend werk hebben gevonden, illustreert dit.

Weging en Oordeel

In overweging genomen dat (i) zowel de Ad- als de Bacheloropleiding de afgestudeerden beoordeelt op het niveau van de eindcompetenties waarop zij haar studenten moet beoordelen, (ii) de eindwerken die het panel voorafgaand aan de audit heeft bestudeerd minimaal het niveau representeren dat van resp. Ad- en Bachelorstudenten mag worden verwacht en (iii) de eindwerken van de Bachelorstudenten op een aantal belangrijke aspecten bovengemiddeld scoren, zoals de kwantiteit en kwaliteit van geraadpleegde bronnen, de relevantie en het actualiteitsgehalte van de gekozen onderwerpen, de gedegen aanpak en de kwaliteit van de reflecties, komt het panel op standaard 11 voor de bacheloropleiding tot het oordeel '**goed**' en voor het Ad-programma tot het oordeel '**voldoende**'.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het auditteam heeft bij de hbo-bacheloropleiding Communicatie en de associate degree crossmediale communicatie van Hogeschool Inholland twee gedegen communicatieprogramma's aangetroffen, die aantoonbaar communicatieprofessionals afleveren met een 'dubbele focus'. Beide programma's overstijgen op veel dimensies de basiskwaliteit. Betrokkenen tonen bovendien, in zowel de documentatie als tijdens de audit, een bovengemiddeld kritisch en reflectief vermogen.

Op grond van het feit dat het panel voor alle varianten van de bacheloropleiding de standaarden 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9 en 11 als 'goed', standaard 3 en 8 als 'voldoende' en standaard 10 als 'excellent' kwalificeert, komt het panel op basis van de beslisregels voor de Uitgebreide Opleidingsbeoordeling van de NVAO voor de hbo-bacheloropleiding Communicatie van Inholland als geheel tot het oordeel **'goed'**.

Op grond van het feit dat het panel voor alle varianten van de Ad-opleiding crossmediale communicatie de standaarden 1, 2, 4, 5, 6, 7 en 9 als 'goed' en de standaarden 3, 8, 10 en 11 als 'voldoende' kwalificeert, komt het panel op basis van de beslisregels voor de Uitgebreide Opleidingsbeoordeling van de NVAO voor de Ad-opleiding crossmediale communicatie van Inholland als geheel tot het oordeel **'voldoende'**.

6. AANBEVELINGEN

Het panel beveelt de opleiding het volgende aan:

- *Kies voor een duidelijke positionering en profilering:* de opleiding wil de nadruk leggen op de dubbele focus strategisch-analytisch en creatief-uitvoerend. Dit model is waardevol omdat zo het hele werkveld aan bod komt. Als positionering en propositie naar nieuwe studenten is het mogelijk minder sterk. Het lijkt erop dat studenten meer kiezen voor creatief met een strategische basis. Ook de alumni geven creatief als het sterke punt van de opleiding aan. Het versterken en meer profileren van de creatieve aspecten van de opleiding is te overwegen. In het verlengde hiervan is het – juist ook met het oog op de verhoging van de instroom – belangrijk om een heldere keuze te maken voor waar de opleiding om herkend wil worden en dit verhaal vervolgens met trots en zelfvertrouwen te vertellen.
- *Formuleer meetbare internationaliseringsdoelstellingen:* uit het programma en een afgenomen internationaliseringsscan spreekt dat de opleiding beoogt expliciet aandacht te hebben voor internationalisering. Het panel adviseert de intenties te concretiseren in een actieplan op basis van doordacht beleid.
- *Versterk relatie met het werkveld nog verder:* de afgelopen jaren was Inholland/de opleiding om begrijpelijke redenen intern gericht. Uit verschillende gremia kreeg het panel suggesties om de relatie met het werkveld verder te versterken. Uitbreiding van de BVC is een optie, maar ook het beter committeren van alumni aan de opleiding door hen in te zetten als ambassadeurs, gastsprekers en verzorgers van workshops, en hen uit te nodigen rondom thema's als trends en ontwikkelingen, of bij Masterclasses van eigen docenten die een boek hebben gepubliceerd. Zorg er in dit kader voor dat trends, ontwikkelingen en innovaties maximaal naar binnen worden gehaald en gedeeld. Benut daarbij het werkveld en laat – onder druk van bezuinigingen – de externe inbreng door gastdocenten niet in gevaar komen.
- *Versterk de aandacht in het programma voor de beheersing van online analysetools:* Studenten, alumni en docenten geven aan dat op dit punt een inhaalslag nodig is ten opzichte van ontwikkelingen en verwachtingen van het werkveld. Te denken valt aan SEO, SEA, Google Alert, Big Data en het gebruik van landingspagina's en dergelijke. Het gaat daarbij om het daadwerkelijk beheersen en kunnen toepassen in de praktijk.
- *Versterk het advies en de creatieve dimensie in het afstuderen:* van het afstudeerwerk is het advies voor de opdrachtgever het belangrijkste deel. Zorg ervoor dat studenten een advies schrijven dat de opdrachtgever verleidt en inspireert. Dat is nu nog te beperkt het geval. Studenten mogen ook hun eigen visie meer naar voren laten komen in het advies en zich zo meer profileren. Alle scripties hebben nu een herkenbare, ingeefende structuur. De gevolgde systematiek is begrijpelijk om een zeker kwaliteitsniveau en een bepaalde uniformiteit te waarborgen. Dit kan echter leiden tot een te dwingende gelijkvormigheid. Meer ruimte voor andere onderzoeksmethoden in de onderzoekleerlijn dan interviews en enquêtes valt te overwegen, denk aan bijvoorbeeld participierend onderzoek. Ook kan de student eerst iets ontwerpen en realiseren, om dit vervolgens te testen en zo de vaste volgorde van analyse – onderzoek – advies te verlaten. Tot slot verdient het aanbeveling om in de eindwerken beeld meer plaats te geven, zoals infographics, roadmaps en foto's.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Inholland hbo-bacheloropleiding Communicatie & Ad-programma Crossmediale Communicatie ⁸		
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel Ad	Oordeel Bachelor
Beoogde eindkwalificaties		
Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties	G	G
Programma		
Standaard 2. Oriëntatie programma	G	G
Standaard 3. Inhoud programma	V	V
Standaard 4. Vormgeving programma	G	G
Standaard 5. Aansluiting programma	G	G
Personeel		
Standaard 6. Kwalificaties personeel	G	G
Voorzieningen		
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	G	G
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	V	V
Kwaliteitszorg		
Standaard 9. Periodiek evalueren	G	G
Toetsing		
Standaard 10. Toetsing	V	E
Gerealiseerde eindkwalificaties		
Standaard 11. Eindkwalificaties	V	G
Algemeen eendoordeel	Voldoende	Goed

⁸ In de beoordeling van de Bacheloropleiding zijn de oordelen van de voltijdse en deeltijdse en internationale variant identiek. Dit geldt evenzeer voor de beoordeling van de Ad-opleiding.

BIJLAGE II Beoogde Eindkwalificaties van het programma

LOCO-competenties	Opleidingseigen eindkwalificaties	
1. Analyseren en onderzoeken	1. Onderzoeken en analyseren De afgestudeerde kan op het gebied van media en communicatie Onderzoeks-resultaten interpreteren en beoordelen en toegepast onderzoek initiëren, uitvoeren en begeleiden.	8. Professionaliseren De afgestudeerde kan beroepsmatig handelen in een multidisciplinaire omgeving in overeenstemming met de geldende codes van het communicatie- en mediaberoepenveld en vanuit een eigen visie op het vakgebied.
2. Ontwikkelen van en adviseren over communicatiebeleid	2. Conceptualiseren (domein Media) De afgestudeerde kan in een creatief proces onderscheidende communicatieconcepten ontwikkelen op het gebied van media, merk en communicatie en de relevantie beargumenteren. 3. Strategie ontwikkelen (domein Marketingcommunicatie) De afgestudeerde kan op het gebied van media en communicatie onderbouwde strategische en tactische plannen opstellen en de aansluiting bij de organisatiedoel-stellingen verantwoorden. 4. (Beleids)adviseren (domein Concerncommunicatie) De afgestudeerde kan op strategisch niveau adviseren of en hoe concerncommunicatie een rol kan spelen bij het oplossen van een vraagstuk in relatie tot het organisatie-beleid.	
3. Plannen en organiseren	5. Managen en organiseren De afgestudeerde kan voor een opdracht-gever op het gebied van media en communicatie de inzet van tijd, (financiële) middelen en mensen organiseren, sturen en verantwoorden.	
4. Creëren en realiseren	6. Schrijven en visualiseren De afgestudeerde kan op basis van een crossmediaplan of concept medium-specifieke content (tekst en beeld) creëren en afstemmen op doelgroepen.	
5. Representeren	7. Representeren De afgestudeerde kan optreden als vertegenwoordiger van zijn organisatie en daarmee bijdragen aan optimale beeld-vorming en relatiebeheer.	

BIJLAGE III Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Uitgebreide Opleidingsbeoordeling

t.b.v. Hbo-bachelor Communicatie en Ad-programma Crossmediale Communicatie – Hogeschool Inholland

Datum: 29 november 2016

Locatie: Theresiastraat 8, 2593 AN Den Haag

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen	Panelleden
08.00 – 08.15	Inloop & ontvangst auditpanel		
08.15 – 09.15	Vooroverleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - vooroverleg - bestudering documenten ter inzage 	
09.15 – 10.30	Opleidingsmanagement (Presentatie van 09.15 tot 09.30 uur)	<i>Kennismaking MT en vaststellen agenda</i> <ul style="list-style-type: none"> - strategisch beleid, visie, missie - ontwikkelingen in en relatie met werkveld - marktpositie / positionering & profilering - internationale oriëntatie - visie op toegepast onderzoek - lectoraat & kenniskring - personeelsbeleid / scholing - hbo-niveau / onderwijsrendement - kwaliteitszorg / kwaliteitsdocumenten 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rien van der Vleuten (domeindirecteur CRB) 2. Bjorn Bouwens (Croho Manager opleiding Communicatie) 3. Dennis van Aart (MT Langstuderenden/beleid) 4. Michael Hendriks (teamleider Diemen)
10.30 – 10.45	Pauze / Intern overleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage 	
10.45 – 12.00	Docenten (waaronder afstudeerbegeleiders en -beoordelaars)	<i>Samenhangende onderwijsleeromgeving:</i> <ul style="list-style-type: none"> - inhoud, vormgeving, ontwikkelingen, eigenheid en samenhang programma (karakteristieken) - relatie met / input van werkveld - praktijkcomponenten / stage - internationale component - onderzoekslijn - interactie onderzoek en onderwijs - aansluiting instromers - studieloopbaanbegeleiding / studeerbaarheid, studielast - professionele ruimte / scholing - werkdruk - invloed op / betrokkenheid bij het programma - betrokkenheid docenten en het werkveld - toetsbeleid / toetsen en beoordelen - borging niveau 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Helma Weijnand Schut (docent) 2. Anouk Becht (voorzitter curriculum commissie) 3. Bob Gotte (docent) 4. Peter 't Lam (docent) 5. Mark Jacobs (voorzitter opleidingscommissie) 6. Jaap van der Grinten (docent/research fellow)

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen	Panelleden
12.00 - 12.45	Lunch auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage 	
12.45 – 13.15	Open spreekuur + materiaalinzage	<ul style="list-style-type: none"> - bestudering documenten ter inzage 	
	Rondleiding		
13.15 – 13.45	Showcase	<ul style="list-style-type: none"> - verificatie opleidingsspecifieke voorzieningen - bezoek specifieke lessituaties/bijwonen van lessen o.i.d. 	
13.45- 14.30	Examencommissie (waaronder toetscommissie)	<ul style="list-style-type: none"> - bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management (relatie tot de toetscommissie) - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marion Smit (voorzitter toetscommissie) 2. Harry Bossink (voorzitter examencommissie) 3. Melvin Kleinmeulman (plaatsvervangend voorzitter examencommissie) 4. Ada Germans (lid toetscommissie)
14.30 – 14.45	Pauze / Intern overleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage 	-
14.45 – 15.30	Studenten (waaronder een of twee leden vanuit de opleidingscommissie) <i>(minimaal één student uit elk studiejaar, alle varianten/studieroutes vertegenwoordigd, bij voorkeur met verschillende vooropleiding)</i>	Studenten: <ul style="list-style-type: none"> - aansluiting vooropleiding / toelating - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studielast - studiebegeleiding (incl. buitenschoolse component / stages) - kwaliteit docenten - informatievoorziening - opleiding specifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - afstuderen Opleidingscommissie: <ul style="list-style-type: none"> - interactie met het management - rol bij de interne kwaliteitszorg - mate van betrokkenheid in het besluitvormingsproces 	<ul style="list-style-type: none"> - Marthe Smits (AD jaar 1, Den Haag) - Jelle-Thijs Zoetmulder (AD jaar 2, Den Haag) - Lisa Unlandt (VT jaar 4, Den Haag) - Myrthe Weber (VT jaar 3, Rotterdam jaar 3 / studentlid Opleidingscommissie) - Renske de Vries (VT jaar 4, Rotterdam) - Denise van Vliet (VT jaar 5, Rotterdam) - Carlo Hofman (VT jaar 3, Diemen) - Nikwi Hoogland (VT jaar 4, Diemen)
15.30 – 15.45	Pauze / Intern overleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bestudering documenten ter inzage - bepalen pending issues 	-

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Gespreksonderwerpen	Panelleden
15.45 - 16.30	Alumni / Werkveldvertegenwoordiging <i>(eventueel parallelgesprek)</i>	<u>Gespreksonderwerpen Alumni:</u> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding	Alumni - Yvonne Smits, Redacteur Spalder Media group, (VT, Diemen, afgestudeerd op 31-8-2016) - Jesse Varwijk, Campaigner Oxfam Novib (AD, Diemen, afgestudeerd op 28-8-2012) - Renee Verkuijden, Adviseur M&C, ROC Leiden (VT, Den Haag, afgestudeerd op 12-6-2007)
		<u>Gespreksonderwerpen Werkveld:</u> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - andere wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - betrokkenheid kwaliteitszorg - gerealiseerd niveau	- Martje Bloot, MARTAPART, graphic design - Marianne van Kalmthout, hoofd communicatie & kabinet gemeente Zaanstad
16.30 - 16.45	Pending issues <i>(alle gesprekspartners zijn hiervoor beschikbaar)</i>	- (indien van toepassing)	
16.45 - 17.45	Intern overleg auditpanel	- bepaling voorlopige beoordeling	
17.45	Terugkoppeling		

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs' van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de deeltijdse opleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleidingen heeft het auditpanel met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers. Van het open spreekuur heeft niemand gebruik gemaakt.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd, duaal of – in dit geval ook – een Associate Degree), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 10 of 11 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en 5 standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en 5 standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 11.

BIJLAGE IV Lijst geraadpleegde documenten

- Kritische Reflectie opleiding, incl. bijlagen
- Evaluaties HBO Monitor en NSE, 2015; opleidingsanalyse NSE Com, juni 2016
- Periodieke evaluaties opleiding, stage-evaluaties
- Jaarplannen en klachtenrapportages
- Domeinspecifieke referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding
- Beschrijving onderwijseenheden en toetsmatrijzen
- Verslagen BVC en Richtlijnen BVC Domein Creative Business
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
  - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten.
- Stand van zakennotitie en ambities internationalisering
- Visie op leren Creative Business, 2016
- Rapportage aansluitonderzoek 2014-2015
- Studeren met een functiebeperking Inholland en uitwerking naar domein CRB, 2014-2015
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
  - Medewerkerstevredenheidsonderzoek, 2016
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar verdeeld over de relevante varianten van de opleiding (zie hieronder)
- Notulen, Jaarverslagen en Jaarplannen examencommissie, 2015, 2016
- Kaders Examencommissie en toetscommissie 2015-2016
- Toetsopgaven en beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen; beoordelingsformulier nieuwe stijl afstuderende.
- Representatieve selectie van handboeken (o.a. Toetsing) en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken/c.q. het volgende palet van eindwerken bekeken ⁹:

Aantal	Studentnummer	Aantal	Studentnummer
1	486965	11	525376
2	510233	12	524595
3	473065	13	525416
4	495371	14	528364
5	434631	15	523481
6	501091	16	558862
7	435845	17	550174
8	519969	18	553476
9	511861	19	557317
10	521921	20	504064

⁹ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE V Overzicht auditpanel

Naam visitatiegroep:	Naam: B Communicatie Groep 1
----------------------	------------------------------

Samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet is bekend bij de NVAO. Hierna volgt een overzicht van de panelleden die hebben deelgenomen aan de audit bij de Communicatieopleiding van Inholland.

Panelleden	Rol	Expertise					
		Vakinhoud	Internationaal	Onderwijs en toetsing	Werkveld	visitatie-/ audit	Studentzaken
W.L. M. Blomen	Voorzitter					X	
Drs. W. Michels	Lid	X	X	X	X		
Drs. F. Körver	Lid	X	X	X	X		
R. Beekman	Student-lid						X

Korte functiebeschrijvingen (cv's) van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functiebeschrijvingen
W.L. M. (Wienke) Blomen	De heer Blomen is directeur van Hobéon en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditatie hoger onderwijs.
Drs. W. (Wil) Michels	De heer Michels is docent Communicatie aan Fontys Hogescholen. Tevens is hij eigenaar van Michels Communicatie BV en auteur van veelvuldig in het hbo gebruikte Handboek Communicatie en Communicatie-strategie, en universitair docent aan de Open Universiteit.
Drs. F. (Frank) Körver	De heer Körver is partner en senior consultant bij GKS met focus op strategy & leadership, reputation & society en business focused communications .
R. (Ron) Beekman	De heer Beekman is recent afgestudeerd aan de opleiding Communicatiemanagement van Hogeschool Utrecht.
H.R. (Rob) van der Made	NVAO-getraind secretaris Logistiek coördinator

Op 13 september 2016 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de hbo-bachelor Communicatie en het Ad-programma Crossmediale Communicatie van Hogeschool Inholland, onder het nummer 005047.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van het Evaluatiebureau Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau -, die een volstrekt onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl